БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№173 (10234) | 1963 оной июлиин 24, среда | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүд болон областной парторганизациин соёл сурталай хүдэлмэриие һайжаруулха зорилгонууд тухай

1963 оной июлиин 18-да болоһон КПСС-эй Буряадай обкомой X пленумэй

ТОГТООЛ

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүд болон областной парторганизациин соёл сурталай хүдэлмэри һайжаруулха зорилгонууд тухай КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. У. Модогоевой элидхэлые КПСС-эй областной комитедэй пленум шагнаба. Тиигээд «Партиин соёл сурталай хүдэлмэриин ээлжээтэ зорилгонууд тухай», «КПСС-эй ЦК-гай түлөөлэгшэдэй КПК-гай ЦК-гай түлөөлэгшэдтэй уулзаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолнуудые КПСС-эй областной комитедэй пленум бүрин хүсэдөөр һайшаажа, эдэниие сэхэ шууд хүтэлбэри болгон бэелүүлхэ байна.

Соёл сурталай асуудалнуудта зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Пленумые зарлалга манай партиин, бүхы совет арадай ажабайдалдахи шухала ушар, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай партиин гаргаһан анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ болоно гээд КПСС-эй обкомой пленум тэмдэглэнэ. Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор, Л. Ф. Ильичевой элидхэл болон Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ соо КПСС-эй асари ехэ зохёон байгуулхы ажал ябуулгань тодорхойлогдонхой, соёл сурталай хүдэлмэриин, уласхоорондын байдалай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтын мүнөө үедэ ямар байһан тухай гүнзэгы, бүхы талын шэнжэлэлгэ хэгдэнхэй. Мүн ажалшадые марксистско-ленинскэ ёһоор хүмүүжүүлхэ бүхы формонуудые саашадань нарижуулан һайжаруулха, КПСС-эй Программа дотор хараалагдаһан коммунис байгуулалтын гайхамшагта түсэбүүдые бодотоор бэелүүлгэдэ ажалшадай хүсэл оролдолгые элсүүлхэ арга замууд эдэ документнүүд дотор заагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, мүнөөнэй шатада партиин үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол зорилго хадаа КПСС-эй Программын бодотоор бэелүүлэгдэхэ хэрэгые, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгые, коммунис ниитын харилсаануудые хүгжөөлгые, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ, политическэ талаар һэргылэмжэтэй байлгые дээшэлүүлгэ, империалис үзэл сурталда, хүнэй ухаан бодолдо үлэһэн үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүүгээр, дайшалхы ёһоор тэмсэлые соёл сурталай талаһаань хангалга болоно.

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй Программые бэелүүлэн, совет арад материально-үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта, ниитын, оюун бодолой талаар ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум ханамжатайгаар тэмдэглэбэ.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада манай парти, тэрэнэй ленинскэ ЦК туйлай ехэ бодото, теоретическэ ажал бэелүүлһэн байна. Тиигэжэ СССР-тэ коммунизм байгуулха асари ехэ түсэб зохёогдоһон, экономикын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, хүтэлбэрилхэ, ажалшадые үзэл сурталай-политическэ талаар хүмүүжүүлгые хүгжөөн хүтэлбэрилхэ шухалын шухала асуудалнууд шиидхэгдэһэн юм. Промышленностиие, хүдөө ажахые, эрдэм ухаае, соёл культурые хүгжөөлгэдэ, арадай энхэ һайн байдалые улам дээшэлүүлгэдэ, эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай ленинскэ политикые бэелүүлгэдэ, совет обществын нэгэдэлые, хүдэлмэришэн, таряашанай холбоо барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ, социалис демократиин урдань үзэгдөөгүйгөөр хүгжэн һалбарха талаар Советскэ союз гайхамшагта амжалтануудые туйлаа.

Манай Эхэ ороной экономикые, соёл культурые хүгжөөлгэдэ Совет Буряадай ажалшад хубитаяа оруулна. Тиигэжэ үнгэрһэн арбан жэлэй туршада промышленна, хүдөө ажахын продукци гаргалга горитойгоор ехэдхэгдэһэн байна. Долоон жэлэй табадахи жэлэй даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Промышленностиин, транспортын хүдэлмэрилэгшэд жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые уридшалан дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10 миллион түхэригэй продукци гаргаа. Хүдөөгэй ажалшад хабарай тарилга амжалтатайгаар дүүргэжэ, ороохото, ороохотобобово ургамалнуудай, овощой, хартаабхын тарилгын талмайе горитойгоор үргэдхэбэ. Мяха, үндэгэ, нооһо жэлэй түрүүшын хахадта худалдаха түсэб дүүргэгдэнхэй. Мүн таряан ажалай, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ гээд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд этигэнхэй.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, совет хүнүүдые ажал хүдэлмэри соогуур улам һайнаар хүмүүжүүлхэ, кадрнуудые марксистско-ленинскэ үзэл сурталай талаар хатуужуулан хүмүүжүүлхэ, хүнэй ухаан бодолдо үлэһэн хуушан сагай үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ, соёл культурын эмхи зургаануудай материальна баазые бэхижүүлхэ тушаа республикын партийна, гүрэнэй, ниитын организацинууд горитой хүдэлмэри бэелүүлнэ. Хэблэл, радио, телевидени хүнэй культурна ажабайдалда улам ехэ үүргэтэй болоно. Зохёон байгуулхы ажалтай союзууд, театрнууд, соёл культурын, гэгээрэлэй эмхи зургаанууд ажабайдалтай яһала холбоо барисаатай боложо байна.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол соо тэмдэглэгдэһэн соёл сурталай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд манай областной парторганизацида бүрин хабаатай. Манай парторганизацинуудтахи соёл сурталай хүдэлмэриин ехэ дутагдалнуудай нэгэниинь юун бэ гэхэдэ, энэ хүдэлмэри ажабайдалһаа таһаранги, мүн ёһын тэдыдэ хэгдэдэг байна бшуу. Тиигэжэ соёл сурталай хүдэлмэриин дүнгүүдые бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудай (суглаан, лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн, кружок, һургуули гэхэ мэтэ) тоогоор сэгнэдэг ушар дайралдадаг. Харин үнэндөө предприяти, колхоз, совхозуудай ажалай дүнгүүдээр ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын, соёл сурталай хүдэлмэриие сэгнэхэ ёһотой байгаа бшуу.

Үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол зорилгые—коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгые, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ, политическэ талаар һэргылэмжэтэй байлгые дээшэлүүлхэ, хүнэй ухаан бодолдо үлэһэн хуушан сагай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэхэ хэрэгые соёл сурталай талаһаа хангалгые олон партийна организацинууд мууса шиидхэнэ.

Продукциие бүхыдэнь гаргаха түсэбые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэн хямдаруулха даабари дүүргэдэггүй предприятинууд республикада үшөөл бии байһаар; ниитын ажахые һулаар хүгжөөдэг, тон бага ургаса хуряадаг, мал ажалай продукци тон багаар абадаг гээгдэнги колхоз, совхозууд яһала бии байна. Олон предприяти, барилга, колхоз, совхозуудай үсөөн бэшэ хүдэлмэришэд, колхознигууд ажалайнгаа нормо дүүргэдэггүй, ажалдаа голодоһо гаргадаг, арадай зөөридэ хайша хэрэгээр хандадаг, ажалай журам эбдэхэ баримтанууд тохёолдодог байна. Хүн зоной ажаһуудаг газартань политическэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Энээнһээ шалтагаалан, элдэб ажалтай олон хүн зон үзэл сурталай талаар саг үргэлжэ нүлөөлэгдэдэггүй байха юм.

Хүдөөгэй олон районуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай гээд КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглэһэн байна. Энэ заабариие КПСС-эй обкомой пленум тон зүб гэжэ тоолоно. Олонхи районуудай колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда бэелүүлэгдэдэг үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нэгэ үе үедэл хэгдэдэг дутагдалтай. Элидхэл, лекци, хөөрэлдөөнүүд үшөөл үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ. Ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хүдөөгэй интеллигенци һулаар хабаадуулагдана. Хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түбынь боложо шадаагүй. Илангаяа эхэнэрнүүдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һулаар табигданхай. Зарим эхэнэрнүүдэй дунда үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүд, шажанай нүлөөлэлгэ бии байһаар.

Хүдөө нютагуудай ажалшадай дунда ябуулагдадаг соёл сурталай хүдэлмэриин ехэ дутагдалынь юун бэ гэхэдэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе үргэдхэхэ, энгэй зөөри суглуулха һэдэлгэтэй тэмсэхэ, коллективизмын үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, өөрынгөө колхозой, совхозой коллективэй, районой, республикын нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябахаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ соёл сурталай хүдэлмэри олохон ушарта зорюулагдадаггүй байна бшуу.

Ажалшадые интернациональна ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар партийна организацинуудай хүдэлмэридэ мүн лэ бага бэшэ дутагдалнууд бии гээд КПСС-эй обкомой пленум тэмдэглэнэ. Интернационализмые, арадуудай хани барисаае саг үргэлжэ пропагандалжа, национальна асуудалаар хуушанай үлэгдэлнүүдые гаргаха, национальна талаар хара амяа харанги байха, национальна хэрэгүүдһээ саашанхи юумэ обёорхогүй, национальна түрүү һайн заншал, культурна ёһо гурим шэнжэлнэбди, . дэмжэнэбди гээд тэдэниие үлүүсэ дэбэргэхэ, литературын, искусствын, эрдэм ухаанай мүнөөнэй асуудалнуудые тодорхойлон шиидхэлгэдэ нигэжэ һаад тойбо ушаруулха ябадалда сэхэ шууд харюу үгэхэ хэрэгтэй.

Зохёон байгуулхы ажалтай союзуудай, искусствын эмхи зургаануудай, газетэ, кино, хэблэлнүүдэй, радиогой, телевидениин ажал зарим тэды һайжаруулагдаа. Гэбэшье соёл сурталай эмхи зургаанууд ажабайдалһаа гээгдэжэ ябана. Радио, телевиденеэр һонигүй һулахан дамжуулганууд үсөөн бэшэ хэгдэдэг. Иимэ дамжуулганууд соо совет хүнүүдэй зохеон байгуулхы ажабайдал, тэдэнэй баатар ажал удхагүй һулаар, ухаан бодолдо хадуугдамаар бэшээр харуулагдадаг. Соёл сурталай хүдэлмэриин, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнууд газетэнүүдтэ, радиогоор, телевиденеэр һулаар харуулагдадаг. Гадна уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай союзуудай, театрнуудай хүдэлмэриин дутагдалнууд, буржуазна үзэл сурталтай, совет хүнүүдэй ухаан бодолдохи үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүдтэй тэмсэлгын дутагдалнууд газетэнүүдтэ, радио, телевиденеэр тодорхойлон харуулагдадаггүй байна.

Культурын министерствын хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд бии гээд КПСС-эй обкомой пленум тэмдэглэнэ. Тиигэжэ Культурын министерство культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, театрнуудай, киногой ажал хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилнэ, ажалшадые культурна талаар хангаха хэрэгые һайжаруулхын түлөө хүсэд оролдолго үүсхэл гарганагүй. Соёлой ордонуудай, клубуудай, библиотекэнүүдэй, кинотеатрнуудай хүдэлмэридэ олон дутагдалнууд бии. Культурын эмхи зургаанудые олошоруулха, тэдэнэй материальна баазые бэхижүүлхэ тухай биратай хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Номуудые худалдаха, газетэ, журналнуудые тарааха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай.

Залуушуулые, илангаяа Улаан-Үдэ городой студентнүүдые, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд бии байна. ВЛКСМ-эй обком, горком залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар бага хүдэлмэри хэнэ, залуушуулые ниитын хүдэлмэридэ, спортдо, физкультурада элэбхитэйгээр хабаадуулнагүй, ахамад үетэнэй революционно ёһо заншалнууд дээрэ һайса хүмүүжүүлнэгүй.

Олон районуудта, илангаяа Хориин, Улаан-Үдын хүдөөгэй, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, зарим бусад районуудта атеистическэ пропаганда балай тоогдоногүй, һүзэгтэйшүүлэй, илангаяа эхэнэрнүүдэй, дунда саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Соёл сурталай хүдэлмэридэ бии байгаа ехэ дутагдалнууд юун тухай тодорхойлноб гэхэдэ, КПСС-эй обкомой бюро, тэрэнэй соёл сурталай таһагууд үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ямар байһанай түлөө партийна, гүрэнэй, профсоюзна, комсомолой органуудта, мүн ажахын, ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ хэнэгүй. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар парти, правительствын заабаринуудые мууса бэелүүлнэ, эдэ заабаринуудай хэр бэелүүлэгдэжэ байһаниие муугаар шалгана, соёл сурталай эмхи зургаанудай, зохёохы ажалтай союзуудай хүдэлмэриин ямараар табигдаад байһаниие, политическэ агитациин, пропагандын ямар удхагайгаар ябуулагдадагые бүхы талаһаань шэнжэлэн тодорхойлногүй, тэдэнэй хүдэлмэридэхи ехэ дутагдалнуудые олохон ушарта обёоронгүйгөөр гаршана.

(Үргэлжэлэлынь 2 дохи нюурта).

...омическа туһаламжа хүргэлсэхэ Соведэй гэшүүд-оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй Нэгэдэхи ...ретарьнарай, правительствануудай толгойлогшонорой зүблөөн тухай

...омическа туһаламжа ...сэхэ Соведэй гэшүүд-...дай аха дүү партинуу-...ентральна Комитедүү-...рондо зүбшэн хэлсэһэ-...ор, эндэ заагдаһан оро-... коммунис, хүдэлмэри-... партинуудай ЦК-гай ...хи секретарьнарай болон правительствануудай толгойлогшонорой зүблөөе байгша оной июлиин 24-дэ Москвада зарлахаар хараалагдаба.

Соведэй гэшүүд-оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй июниин зүблөөнэй (1962 он) шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар хэгдэһэн ажал тухай, эдэ оронуудай хоорондо экономическа харилсаа холбоо хүгжөөхэ саашанхи зорилгонууд тухай экономическа туһаламжа хүргэлсэхэ Соведэй гүйсэдкомой элидхэл эндэ зүбшэгдэхэ юм.

...оветскэ правительство ядерна зэбсэг туршалгые болюулхын түлөө тэмсэнэ

Н. С. Хрущев У Тан хоёр хоорондоо телеграмма эльгээлсэбэ

...-ой генеральна секре-... У Тан һайн һайхан һа-...гаар СССР-эй Ми-...үүдэй Соведэй Түрүү-... Н. С. Хрущевто бэшэг ...эн байгаа. Ядерна зэб-...шалга болюулха тухай ...лаар Москвада үнгэр-...э байһан хэлсээнүүд ...татайгаар дүүрэхэ ааб-...э тэрэ бэшэг соогоо У ...идаһан байна. СССР-эй ...рнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев энэ бэшэгтэнь харюу үгэбэ.

Ядерна зэбсэг туршалгые эсэслэн болюулхаар уласхоорондын хэлсээ баталхын түлөө Советскэ правительство олон жэлэй туршада оролдолго гаргажа байна гээд харюугайнгаа телеграмма соо Н. С. Хрущев тэмдэглэнэ.

Мүнөө үедэ иимэ хэлсээ баталха таатай зохид эрхэ байдал бии болоо гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд Н. С. Хрущев бэшэнэ.

Ядерна туршалгануудые хорихо хэлсээ баталхатайгаа хамта үшөө ондоо шухала алхам хэбэл—НАТО-до хабаададаг гүрэнүүдэй, Варшавын договорто ородог оронуудай бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээ баталбал—зүйтэй байгаа гэжэ Советскэ правительство тоолоно.

(ТАСС).

ВНР-эй партийно-правительственна делегаци Москваһаа мордобо

...иин социалис хүдэлмэришэнэй партиин ...ьна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Венг-...волюционно хүдэлмэришэн-таряашанай пра-...ын түрүүлэгшэ Янош Кадар толгойлог-...НР-эй партийно-правительственна делегаци ...он соогуур хани ёһоор айлшалжа дүүргэбэ. ... Центральна Комитедэй, Советскэ прави-...ын уряалаар СССР-тэ ерэһэн делегаци хоёр ...шахуу совет арадай ажабайдалтай танил-...лиин 22-ой үдэр Эхэ ороноо бусаба.

...-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд А. П. Ки-..., Н. М. Шверник, КПСС-эй ЦК-гай Прези-... гэшүүндэ кандидадууд В. В. Гришин, Л. Н. ..., КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд ... Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. ..., А. П. Рудаков, В. Н. Титов, ... Шелепин, СССР-эй Верховно Соведэй ...мэй гэшүүн К. Е. Ворошилов, СССР-эй ...нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор ...овиков, Д. Ф. Устинов, СССР-эй Министр-...осквагай партийна, советскэ организацинуу-...тэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй ...нүүдэй Соведэй аппарадай харюусалгата ...рилэгшэд ехэ айлшадаа үдэшэхэеэ Киевскэ ...рэбэ.

...иин революционно хүдэлмэришэн-таряашаа-...вительствын түрүүлэгшын орлогшо Антал ... Венгриин Арадай Республикаһаа Советскэ ... байдаг элшэн сайд, ВСРП-гэй ЦК-гай гэ-...жеф Сипка, Арадай Венгриин посольствын ...тическа хүдэлмэрилэгшэд, СССР-тэ байдаг ...тическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонор, ...лон гадаадын журналистнууд үдэшэгшэдэй ...айлсаба.

... Кадарай, КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой, Венгриин делегациин гэшүүдэй, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд Л. И. Брежневэй, Г. И. Вороновой, А. И. Микоянай автомашинаар ерэхэдэнь, сугларагшад удаан альга ташажа угтаба.

Янош Кадар хүндэлэлэй харуулай начальнигай рапорт абаба. Тиигээд Янош Кадар Н. С. Хрущевтой хамта совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур ябажа гараба. Венгриин, Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд зэдэлээ.

Н. С. Хрущев Янош Кадар хоёр Коммунис партиин, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй, СССР-эй министрнүүдтэй, гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэртэй, дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонортой хани халуунаар мэндэшэлэлсэбэ.

Янош Кадарые, Н. С. Хрущевые Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлэжэ, альга ташажа угтаба.

Удаалуулан нүхэд Н. С. Хрущев Янош Кадар хоёр үгэ хэлэһэн байна.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Л. Орлов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо А. И. Горчаков, СССР-эй МИД-эй протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков болон бусад делегациие хилэ хүрэтэр үдэшэхэ.

* * *

Экономическа туһаламжа хүргэлсэхэ Соведэй гэшүүд-оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй Нэгэдэхи секретарьнарай, правительствануудай толгойлогшонорой зүблөөндэ хабаадахаяа нүхэр Янош Кадар Москвада үлэбэ. Энэ зүблөөниинь 1963 оной июлиин 24-дэ Москвада эхилхэ.

(ТАСС).

1600 центнер һүрилэгдөө

...нинай нэрэмжэтэ кол-...(арбагатайн) 970 гектар ...һанһаа түсэбэй ёһоор ...центнер үбһэ абаха юм. ...мүнөө колхозой гурбан ...ни 179 гектар сабша-...а 1593 центнер үбһэ ... һүрилэнхэй. Бүхы дэ-...б гектар газар сабшаг-...

...о-Саратовка гэдэг ол-...о морин косилкын тар-...ан, гар хажууршадай ...кань үдэшын сууряан-...лдана. Морёор бухал ...н үхибүүд һүри тээшэ ...на. Тээ саана һургуу-...хибүүд ехэл сүлөөгүй, ... шабхуурдан ябажа, ... морин тармуураар үб-...манад, дуу дуулалдана, ...энэ. Тэдэнэй хойноһоо ...рмуур бариһан арба га-...үбүүд, басагад бухал-... табина.

...рог дээгүүр ябажа яба-...3-дахи отделениин хү-...рилэгшэ Федор Фомич ...евтай уулзабабди.

— Һаянай бороо орожо, манда ехэ һаалта хэнэ. Бандиха гэжэ олтирог дээрэ 847, центнер үбһые һайн шанартай арбан ехэ һүри болгожо сомоод байнабди. Минии байһан отделенидэ мүнөөдэрэй мэдээгээр 130 гектар сабшагдажа, 927 центнер үбһэн һүрилэгдөө. Отделенимнай бүхыдөө 280 га сабшалантай юм. Гектар бүриһөөнь 12 центнер үбһэ сабшажа абахаар хараалнабди. Түсэбэй ёһоор 3500 центнер үбһэн абтаха, тэрэнээ хүсөөхэ бэзэбди. Бороогой орожо һаатуулаагүй һаа, августын 10 болотор үбһөө хүряажа дүүргэхэбди,—гээд тэрэ мэдүүлбэ.

. Гурбадахи отделениин үбһэшэд гол түлэб һургуулиин үхибүүдһээ, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдһээ, трактористнарһаа бүридэнэ. Хамта дээрээ 80 гаран хүн эндэ хүдэлнэ. Хүсэд хүрэхэ техникэ, зэр зэмсэгтэй, һайн бэлэдхэлтэйгээр үбһэндэ ороо гэжэ мэдэхээр.

Отделениин сабшалан дээрэ мүнөө 4 морин косилка, 6 морин тармуур хүдэлнэ, хорёод хүн гараар сабшана, табиг гаран хүн ондоо хүдэлмэридэ ябана.

Отделенинүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдээ. Таба хоноод лэ дүнгыень согсолжо байхаар хараалагданхай. Үбһэ хуряалгада ябаһан хүн бүхэн үдэрэй нормо дүүргээд байбал, хуряаһан нэгэ центнер үбһэнэйнгөө 10 процентые өөртөө абаха эрхэтэй.

Иимэ гурим тогтоогоод байхадань, хэншье урма зоригтойгоор, бүтээсэтэйгөөр хүдэлхэ болоно. Жэшээнь, 59 наһатай Моисей Власов түрүүтэй Иван Трифонов, Клава Гордеева гэгшэд үдэртөө 30—40 бухал табина. Михаил, Сергей Власовууд, Мирон Сафронов, Александр Борисов гэгшэд морин косилкаар гурбан гектар сабшаха нормын орондо 4 га хүрэтэр сабшана. Тиихэдэ һургуулиин үхибүүд сооһоо 7 классай һурагша Павел Власов морин тармуураар тармахадаа, бусад үхибүүдһээ бэрхээр хүдэлнэ.

Энэ отделениин хүдэлмэрилэгшэд үбһэ сабшахаһаа гадна, 150 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэнхэй.

—Һаяхан Бандиха олтирог дээрэ гурбан хоногой туршада 847 центнер үбһэ тармажа һүрилөөбди,— гэжэ хүдэлмэрилэгшэд хөөрөө һэн.

С. Балдуев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бухалшад Иван Трифонов, Клавдия Гордеева. 2. Бухал шэрэжэ ябаһан эдиршүүл.

Авторай фото.

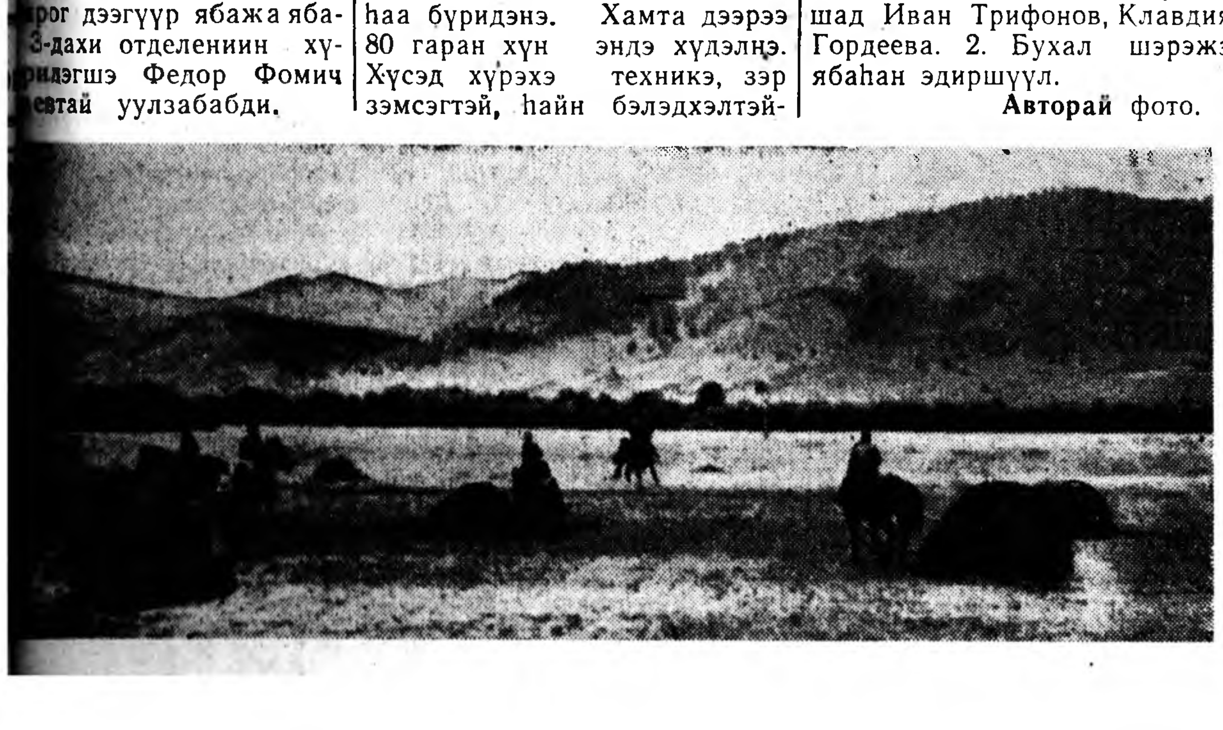

КПСС-эй ЦК-гай ИЮНИИН ПЛЕНУМЭИ ДҮНГҮҮД БОЛОН ОБЛАСТНОЙ ПАРТОРГАНИЗАЦИИ СОЕЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ЗОРИЛГОНУУД ТУХА

1963 оной июлиин 18-да болоһон КПСС-эй Буряадай обкомой X пленумэй

ТОГТООЛ

(Үргэлжэлэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

КПСС-эй обкомой пленум **иигэжэ тогтооно:**

1. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолой ёһоор, соёл сурталай хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ бии байгаа дутагдалнуудые сэхэ шууд усадхахын зорилгоор хэмжээнүүдые абахыень, республикын ажалшадай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталайхүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриин саашадаа һайжархын, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, манай орон дотор коммунизм байгуулха агууехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ энээнэй улам ехэ нүлөөтэй болохын тула хэмжээнүүдые бэелүүлхээр обкомой бюроо, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомые, райкомуудые, промышленно-үйлэдбэриин парткомуудые, колхозно-совхозно управлениинүүдэй парткомуудые, эхин партийна организацинуудые уялгалха.

Коммунизмын түлөө тэмсэлдэ үзэл сурталаи бүхы зэбсэгүүдые бодото һайнаар хэрэглэхэ шухала. Областной партийна организациин гол анхарал оролдолгонь энээндэ шэглүүлэгдэһэн байха ёһотой. Соёл сурталай хүдэлмэрииe бэелүүлгэдэ үзэл сурталай бүхы зэбсэг хэрэглэгдэхэ болоно. Соёл сурталай хүдэлмэриин гол шэглэлнүүд ЦК-гай Пленумэй тогтоол дотор заагдаихай. Тиигээд эдэнь коммунизм байгуулгын мүнөөнэй зорилгонуудтай тааралдана. Эдэ гол шэглэлнүүдынь юун бэ гэбэл, ажалшадта коммунис үзэл бодол хүмүүжүүлгэ, арадай эрдэм, культурын дээшэлэлгэ, эдэбхитэй, ушар ёһо мэдэдэг коммунизм байгуулагшадые ажалаар хүмүүжүүлгэ, арад зонине совет патриотизмын, социалис интернационализмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгэ, буржуазна үзэл сурталай алибаа зүйлнүүдтэ эсэргүүгээр сэхэ шууд тэмсэлгэ, хүнүүдэй ухаан бодолдо, ёһо заншалда бии байгаа үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүдые усадхалга болоно бшуу.

2. Хүнүүдые ажалаар хүмүүжүүлхэ хэрэгые улам һайжаруулха тушаа онсо анхарал хандуулхаар КПСС-эй Улаан-Үдэ городой горком, райкомууд, партийна комитедүүд, эхин партийна организацинуудые уялгалха. Тиихэдэ хүнүүдые ажалаар хүмүүжүүлхэ гээшые соёл сурталай хүдэлмэриин гол хубинь гэжэ тоолохо болоно. Мүн социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнние улам хүсэтэй болгохо, энэ ехэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр, албан хойрогоор хандаха, миил һайрхахаар мүрысөө эмхидхэхэ ябадалые усадхаха ёһотой байна.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй хэмжээе улам дээшэлүүлхэ. Энэ коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ ажалай үнэр бүтээсэ түйлалха, шэнэ техникые шудалан хэрэглэдэг болохо тэмсэл, эрдэм мэргэжэлтэй болохо хүсэл, хүнүүдэй хоорондохи шэнэ харилсаанууд, коммунизм байгуулагшын сахиха ёһо гуримуудай ажабайдалда нэбтэрэн оролго таарадлан зохилдонхой.

Үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ тухай ехэ анхарал оролдолго гаргаха, ажалай баатарнуудые хүндэлхэ шухала. Һайнаар ажалладаг хүнүүд бусадта орходоо түргөөр байра, путёвко абадаг болохо, бусадшье бүлюу һайн талатай байха ёһотой. Ажалай түлөөһые түлэхэдөө, шагнал үгэхэ ёһые гүримшүүлхэ.

Коллективэй гэшүүн бүхэнние хүмүүжүүлгэдэ коллективэй үүргые сэхэ шууд дээшэлүүлхэ. Олонинтын бүхы хүсые хүнэй хүзүүн дээрэ ажаһууха дуратай хүнүүдтэ, архиншадта, лодырнуудта эсэргүүгээр зорюулха. Үйлэдбэридэ голодоһо гаргаһанай, ажал хүдэлмэри зогсооһоной түлөө материальна харюусалгые дээшэлүүлхэ. Нийтын баялигта коммунис ёһоор хандалгые хүмүүжүүлхэ, нийтын социалис зөөрние хёрхо нарииаар хамгаалха, һайгтал эрхим шанартай продукци гаргаха хүсэлтэйгөөр хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, продукциин өөрынь үные хямдаруулха, юумэндэ эзэн бусаар хандаха, зөөри зөөнэ үрихэ, нюдэ бүглэхэ ябадалтай сэхэ шууд тэмсэхэ.

Гансал ажахын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө бэшэ, харин өөһэдынгөө коллективүүдые идейно-политическэ талаар хүмүүжүүлхын түлөө хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахадаа, ганса үйлэдбэриин дүнгүүдые бэшэ, мүн коллективые хүмүүжүүлгын ямар байһанние, тэрэнэй морально-политическэ хэмжээень хараада абалсаха.

3. Промышленна предприятинуудай, барилгын, колхоз, совхоз болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй тодорхой зорилгонуудтай агитационно-ниитын хүдэлмэриин нягта холбоотой байлгые бүхы партийна комитедүүд, эхин парторганизацинууд хангаха ёһотой. КПСС-эй обкомой пленум иимэ эрилтэ табина. Тиихэ зуураа, политическэ агитациие шэнэ ёһоор ябуулха. Агитационно хүдэлмэри ябуулхадаа, ёһын тэдыдэ юумэ хэхэ, хайша хэрэгээр хандаха ябадалые сэхэ шууд усадхаха тухай анхарал табиха. Элдэб ажалтай хүн зондо тааруугаар агитационно хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Ажалай эрхим жэшээ дээрэ бүхы ажалшадые хүмүүжүүлхэ, нүхэр ёһоной, бэе бэедээ туһалалсалгын үзэл бодол, ахамад зондо хүндэтэй һайнаар хандаха ябадал хүгжөөхэ шухала. Хүнүүдтэй тус бүритэйнь ажаллаха тухай тусгаар анхарал табиха. Харуулан ойлгуулха агитациие һайжаруулжа, тэрэнэй улам тодорхой, тусхай шэглэлтэй болохын түлөө оролдолго гаргаха.

Хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ шалгагдаһан элдэб формонуудые үргэнөөр хэрэглэхэ. Элэмнай тематическа үдэшэнүүд, аман үгын журналнууд, механизаторай, малшадай, ажалай габьяагай, лекторэй үдэрнүүд, агитаторай гэр, нээмэл агитталмайнууд, гэр байрадань ошожо лекци уншалга болон бусад юм.

Хүн зоной ажаһуудаг газартань политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ. Хүн зоной ажаһуудаг газартань бэелүүлэгдэдэг политическэ, культурно-ниитын хүдэлмэридэ коммунистнуудай нүлөөе ехэдхэхын зорилгоор Улаан-Үдэ городой байрын ехэ гэрнүүдтэ партийна организацинуудые бии болгоходо зүйтэй. Иимэ гэртэ байһан коммунистнууд эдэ партийна организацинуудта нэгэдүүлэгдэхэ болоно.

Эхин партийна организацинуудай агитационно хүдэлмэриие эгээл нэрэтэй хүндэтэй, бэлэдхэлтэй хүнүүдтэ даалгаха эрилтэ табиха ёһотой.

4. Бүхы партийна комитедүүд, ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүд, профсоюзна, комсомолой организацинууд коммунис ёһоор ажаһууха ябадалые, коммунис ёһоной соёл культурые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл үргэдхэхэ, ажалшадай ажабайдалай ямар байһанние, хүнүүдэй ямар һанал бодолтой байһанние гүнзэгыгөөр, ходо шэнжэлэн мэдэхэ, үнгэрһэн сагай ямаршье үлэгдэлнүүдые гаргалгада саг соонь ёһотой анхарал табиха, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе хүнэй ажаһуудалда коммунис харилсаануудые тогтоохо ябадалтай зохилдуулха уялгатай.

Ленинградайхидай жэшээгээр хото, хүдөө нютагуудта коммунис культурын, ажаһуудалай түлөө хүдэлөөе үргэдхэхэ шухала гэжэ тоолохо.

Шажанай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэл үсэд шангаар ябуулха гээд пленум шухала анхарал хандуулна. Научно-атеистическэ пропаганда улам үргэнөөр ябуулха, энэмнай дайшалхы, добтолхы шэнжэтэй байха ёһотой. Тиихэ зуураа, хүн бүхэнтэй тус бүридэнь, бүхы онсо талануудые (национальна, наһанай, эрдэм мэргэжэлэй, эрдэм һургуулиин болон бусад) хараада абажа, научно-атеистическэ пропаганда ябуулха.

Ажаһуудалдахи хуушарһан ёһо заншалнуудые һэргээхэ ябадалтай улам шангаар тэмсэхэ. Энээндэ анхарал табиха шухала. Тиигээд ниитын ёһо заншалай мүнөөнэй формонуудые (хүнэй түрэхэдэ, наһаа түйсэхэдэ, гэр бүлэ болоходо гэхэ мэтэ) нэтэрүүгээр дэлгэрүүлхэ.

5. Ажалшадай болбосоноор амарха хэрэгые эмхидхэхэ асуудалнуудта, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэридэ партийна комитедүүдэй бүри анхаралтайгаар хандадаг болохые уялгалха.

Культурын министерство, облпрофсовет, комсомолой обком, эхин парторганизацинууд хадаа бүхы культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые коммунис ёһоор ажалшадые хүмүүжүүлгын болон хүн зоннне бүхы талаарнь болбосон ёһоор хангалгын гол пунктнууд болгохо гэжэ оролдохо ушартай. Тиигээд эдэнэй хүдэлмэридэ олонинтын түлөөлэгшэдые олоор хабаадуулхые али болохо аргаар оролдохо. Культурын эмхи зургаануудай материальна баазые бэхижүүлхын, клуб, культбаза, кинотеатр, библиотекэ, номой магазин, киоск, стадион, спорттаалмай, парк, скверүүдые олоор барюулхаар бүхы хэмжээнүүдые абаха. Физкультура, спортые ажаһуудалда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

Хүдөө нютагуудта бэелүүлэгдэхэ соёл сурталай хүдэлмэриие сэхэ шууд һайжаруулха, колхоз, совхозуудта соёл сурталай хүдэлмэриин ямар байһанай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, колхозниигуудай, илангаяа залуушуулай, политическэ, юрэнхы эрдэмэй, тусхай мэргэжэлэй хэмжээнэй ургалтын түлөө, культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэриин, ажалшадые медицинскэ, ажаһуудалай талаар хангалгын (магазин, столово, ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха мастерской) ямар байһанай түлөө хүдөөгэй партийна, комсомолой организацинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхээр КПСС-эй обкомой бюродо, үйлэдбэриин управлениинүүдэй парткомуудта эрилтэ табиха.

Промышленностиин, транспортын, барилгын предприятинуудай коллективүүдэй, колхоз, совхозууд хоорондын харилсаануудые улам хүгжөөхэ, хүдөө нютагуудта соёл сурталай хүдэлмэри һайжаруулха, хүдөөгэй ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжаруулха талаар городой партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд, культурын эмхи зургаанууд ехэ үргэнөөр туһалха гэжэ КПСС-эй Улаан-Үдын горком, райкомууд, промышленна парткомууд, эхин парторганизацинуудые уялгалха.

6. Марксизм-ленинизмые түгэс һайнаар дэлгэрүүлхыень, марксистско-ленинскэ теориие коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй үргэнөөр шудалалга эмхидхэхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горком болон райкомуудые, парткомууд болон партийна эхин организацинуудые уялгалха. Ажалшадай абаһан эрдэм ухаан үйлэдбэридөө тэдэнэй эрхим үрэ дүн түйлахадань, республикын ажалшадай ажабайдалда коммунис ёһоной ниитын харилсаа, коммунис ёһо заншал бүридүүлэн байгуулгада туһалха ёһотой.

Политическэ гэгээрэлэй һуралсалые эмхидхэхэдээ, кадрнуудай экономическа һуралсалые үргэдхэлгэдэ, политическэ һуралсалые һуралсагшадай ниитэ эрдэм болон мэргэжэлэйнь хэмжээе дээшэлүүлгэтэй зохилдуулан ябуулгада онсо анхарал хандуулха шухала. Коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй бэеэ даагаад теори шудалха ябадалые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, теориие бэеэ даагаад шудалха хэрэгые гол һуралсал болгохо, политическэ һуралсалда бэеэ даагаад һуралсаха ябадалые тоохогүй ушарые эрид шууд усадхаха хэрэгтэй.

Политическэ гэгээрэлдэ захирха, ёһо тэдыгээр хандаха ябадалые ушаруулхагүй, коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсалые тэдэнэй бэлэдхэлэйнь хэмжээе, ажалайнь болон өөһэдынь эрилтэнүүдые хараадаа абан, һайн дуранай гуримые эшэ баримталан эмхидхэхэ. Хэншээлэйнь үзэл сурталай хэмжээе дээшэлүүлхэ, партийна пропагандада ажабайдалтай холбоогүй номнол болон хооһоор сээжэлдэхэ ябадалда эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхэ. Бэеэ даагаад һуралсагшадта туһаламжа ехээр үзүүлхэ, лекци, конференци болон теоретическэ семинарнуудые олоор хэжэ байха шухала.

Политическэ болон экономическа пропагандын олониитын шэнжэтэй һуралсал болохо коммунис ажалай, түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд болон кружогуудые, мастернуудай, отделени болон фермэнүүдые эрхилэгшэдэй һургуулинуудые, арадай университедүүд болон лекторинуудые үргэнөөр эмхидхэхэ. Кружогууд болон семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр эрхим һайн бэлэдхэлтэй коммунистнуудые, предприятинууд, колхозуud болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, ахалагша мэргэжэлтэдые, научна хүдэлмэрилэгшэд болон үйлэдбэриин новаторнуудые хабаадуулха.

Олонинтын эдэбхи үүсхэлдэ гүшэглэн хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые олоһюруулха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулха, тиимэ кабинедүүд болон методическа кабинедүүд бүхы колхозуудта, совхозуудта, промышленна томо предприятинуудта хүдэлжэ байхыень түйлаха. Лекционно пропагандын эмхидхэлые үндэһөөрнь һайжаруулха, пропагандистнуудай болон лекторнүүдэй кадрнуудые һайнаар шэлэн оложо, хүмүүжүүлжэ байха, тэдээндэ саг үргэлжын һайн туһаламжа хүргэжэ байха, хүдэлмэриинь шэнжээр тэдэниие мэргэжүүлхэ, ниитын бусад даабаряар тэдэниие һамааруулхагүй.

Лекционно пропагандын дэлисые үргэдхэхыень, удха түгэлдэр болгохыень партийна комитедүүдые, «Знание» бүлгэмэй республикын отделениие уялгалха. Лекторнүүдэй бүлэгүүдые партийна, советскэ, ажахын, инженерно-техническэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдөөр, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон бусад интеллигенциин мэргэжэл ехэтэй түлөөлэгшэдөөр бэхижүүлхэ.

Хүдөөгэй бүхы партийна комитедүүдтэ лекторнүүдэй һургуулинуудые эмхидхэхэ, тэндэ марксистско-ленинскэ теориин олон янзын һалбаринуудаар мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэхэ юм.

Ажахын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, республикын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй болон научна хүдэлмэрилэгшэдэй ажалшадай урда үгэ хэлэлгын хойноһоо саг үргэлжэ хиналта хэхыень партийна комитедүүдтэ даалгаха.

7. Ажалшадые советскэ патриотизмын, социалис интернационализмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие эрид шууд шангадхахыень, өөрынгөө Эсэгэ ороной түлөө, агуухэ ленинскэ партиин, коммунизм байгуулгада совет арадай асари ехэ илалта түйлаһанайнь түлөө омогорхон баясадаг байхаар арадые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулхыень партиин Улаан-Үдын горком, райкомуудые, парткомуудые, партийна эхин организацинуудые пленум уялгална. СССР-эй арадуудай соёл культурын бэе бэедээ нүлөөлэлсэн баяжаха хэрэгтэнь эдэбхитэйгээр туһалха, арадуудай хани барисаан тухай пропагандые шангадхаха, национализм болон нютагай тала үлүүсэ хараха, национальна талаа хараха ба бэеэ тойруулха ябадалнуудтай, мүн национальна онсо шэнжэ ба илгаагаа номнохо, хуушан байдал һайшааха, хархис ёһо заншал болон ёһо гуримуудые һайрхан дэмжэхэ ябадалтай эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха шухала.

8. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ хэблэлэй, кино, радио болон телевидениин үүргые дээшэлүүлхыень колхоз, совхозуудай управлениинүүдэй, промышленна үйлэдбэриин зононуудай партийна комитедүүдые, республикын Культурын министерствые, радио-дамжуулгын болон телевидениин комитедые, республикын болон районуудай газетэнүүдэй редакцинуудые уялгалха.

Газетэнүүд, радио болон телевидени хадаа ажахын түсэбүүдые дүүргэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие, культурна ажабайдалай байгуулалтые хүтэлбэрилхэ талаар партиин, бүхы совет арадай ажал ябуулгые гүнзэгыгөөр харуулһан, удха түгэлдэр, һонирхолтой материалнуудые ходо үгэжэ байха уялгатай. Тэдэнэр шэнэ юумэндэ дурагүй, албан хойрог ябадалда, эд зөөри үрихэ, ниитын ажалһаа хулжаха болон обществодо харша бусад ябадалнуудта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн хурса, шууд сэхэ шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ, ажалай, абари зангай һайн жэшээнүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, республикын ажалшадта марксистско-ленинскэ хараа бодол, коммунис ёһо заншал бүридүүлэн нэбтэрүүлгэдэнь партийна организацинуудта туһалха болоно.

9. Творческо союзууд болон театрнуудай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхыень, уран һайханай интеллигенциин дунда үзэл бодолой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулхыень, марксистско-ленинскэ талаараа тэдэнэй улам ехээр зэбсэгжэнги байхыень, буржуазин үзэл сурталай ямаршье һэдэлгэдэ партийнаар, шууд сэхээр, эбсэшэгүйгөөр хандадаг байхаар тэдэниие хүмүүжүүлхыень Культурын министерствые, творческо союзуудай, театрнуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинуудые уялгалха. Манай совет ажабайдалые, коммунизмын үг зорилгын илан мандалгын түлөө манай арадай тэмсэлые харуулһан уран һайханайнгаа талаар түгэс, удха түгэлдэр зохёол байгуулха хэрэгтэ уран һайханай интеллигенциин хүсые шэглүүлхэ шухала.

Творческо эмхинүүдтэ үзэл бодолой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха, литература болон искусствын ажал ябуулагша бүхэниие коммунизмын түлөө үзэл бодолойнгоо талаар түгэс, арадайнгаа үмэнэ өөрынгөө харюусалгые гүнзэгыгөөр мэдэрдэг тэмсэлшэ байхаар хүмүүжүүлхэ, арадай ажабайдалтай, коммунис байгуулалтын ажал ябуулгатай литература болон искусствын ажал ябуулагшадай холбоо барисаае бэхижүүлгэдэ бүхы хэмжээгээр туһалха.

Литераторнууд, уран зураашад, артистнууд болон композиторнуудай залуу хүсэнүүдые хүмүүжүүлэн гаргаха талаар оролдосотойгоор хүдэлхэ шухала гэжэ республикын уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай союзуудай правлениин, театрнуудай, филармониин, дуу ба хатарай ансамблиин болон творческо бусад организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай анхаралые пленум хандуулна.

Ажабайдалтай творческо хүдэлмэрилэгшэдэй холбоо барисаае бэхижүүлхын тула предприятинуудта, колхоз, совхозуудта уран зохёолшодой, уран зураашадай, артистнуудай, композиторнуудай үни удаанаар саг үргэлжэ ошожо байхыень эмхидхэхэ. Тэдэнэр тэндэ ажабайдалые гүнзэгыгөөр, бүхы талаһаань шэнжэлхэ, ажалшадые уран һайханай талаар хангажа байха аргатай болохо байна.

Творческо союзууд, газетэнүүд, журналнууд, радио болон телевидениин редакцинуудай дэргэдэ литература болон искусствада залуу хүсэнүүдые хабаадуулхын тула литературна нэгэдэлнүүдые эмхидхэхэ.

10. Һургуулинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа һуладуулхагүйень, һургуулинуудта һуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе саашадаа улам дээшэлүүлхыень, һурагшадай үйлэдбэриин һуралсалда, мэргэжэлдэ дадхуулха хэрэгтэ байһан дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүдые абахыень, һургуули болон гэр бүлынхидэй холбоо барисаае бүри бэхижүүлхыень, һурагша бүхэнэй хүмүүжэл болон һуралсалай түлөө һургуулиин, түрэлхидэй харюусалгые дээшэлүүлхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горком болон райкомуудые, партийна комитедүүдые, ажалшадай депутадуудай городуудай, аймагуудай, районуудай Советүүдэй гүйсэдкомуудые, республикын Гэгээрэлэй министерствые, ажахын, профсоюзай, комсомолой организацинуудые пленум уялгална.

Предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һургуулинуудай һуралсалай-үйлэдбэриин баазануудые һайжаруулхын тула хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые гаргажа үгэхэ, һурагшадай үйлэдбэриин һуралсалда зохид һайн эрхэ нүхэсэл байгуу... той.

Багша тухаи анхар...
долго ехээр гаргах...
үеын хүнүүдые хүмү...
дэнь, үзэл бодолой, ...
ческэ хэмжээгээ, мэ...
дээшэлүүлгэдэнь үдэ...
туһаламжа хүргэжэ...
материально-ажаһууд...
хэ байдалыень пайж...
хэрэгтэй.

Хүдэлмэришэнэй ...
дые бэлэдхэхэ хэрэ...
жаруулгада, һурагша...
да хүмүүжүүлгын ...
риин хэмжээе дээшэ...
партийна комитедүүд...
дүүдэй гүйсэдхэхэ ко...
дэй, профессиональ...
ческэ һуралсалаи упр...
анхаралые хандуулха...

11. Студентнүүдэй ...
һуралсалан, хүмүү...
хүдэлмэриие эмхид...
ехэ дутагдалнуудые ...
хыень, һуралсагшадай...
нис хараа бодол бү...
байгуулха үндэлэ һ...
логию ниитын нау...
зааха хэрэгые һайж...
студентнүүдэй үйл...
практика, бэеэ дааг...
ралсаха болон научн...
мэри эмхидхэлгэдэ ба...
тагдалнуудые уса...
КПСС-эй Улаан-Үдын...
болон райкомуудые, ...
комитедүүдые, дээд...
дунда тусхай һургуул...
хүтэлбэрилэгшэдые у...

Студентнэр - залу...
һургахаһаа гадна, тү...
бодолтой, коммунис...
зантайгаар хүмүүжүү...
лөө профессорнүүдэй...
багшанарай харюуса...
шэлүүлхэ.

12. Ажалшадай дү...
бодолой, хүмүүжүүлг...
дэлмэри ябуулхадаа...
наукын үүргые дэ...
хыень КПСС-эй Ула...
горком болон райк...
научно-шэнжэлэлгын ...
сно институдые, дээдэ...
линуудые уялгалха...
болон практикын м...
сагай асуудалнууды...
табижа түргөөр ш...
үйлэдбэритэй наукын...
барисаае бэхижүүлхэ...

Зарим тусхай асуу...
болон темэнүүдые зо...
үйлэдбэриин мэргэжэ...
лон түрүүшүүлые, ...
генциие үргэнөөр ха...
ха.

13. Залуушуулые ...
жүүлхэ талаар хү...
эрид һайжаруулхыень...
эй Улаан-Үдын горко...
райкомуудые, партийн...
тедүүдые, ВЛКСМ-эй...
горком болон райк...
уялгалха. Залуушуулд...
оронойнгоо аша туһал...
рюулагдаһан ажалые ...
гөөр хүндэлхэ шэнж...
рүүлхэ, манай арадай...
үеын хүнүүдэй алдар...
люционно, ажалай үг...
дээрэ, Эхэ орондоо ...
шэгүйгөөр бэеэ үгэн...
һанай болон хүдэлм...
колхозниигууд ба ...
генциин шэн габьяата...
жэшээнүүд дээрэ за...
лые хүмүүжүүлхэ хэр...

Эхэ орондоо, Советс...
зай Коммунис партид...
заарагүй инаг дуратай...
советскэ патриотизм...
циалис интернациона...
арадуудай хани бар...
үзэл бодолоор залуу...
хүмүүжүүлхэ хүдэлмэр...
гадхаха.

Партийна комитедү...
сомолой организацинуу...
тэлбэрилхэ хэрэгээ ...
руулха, совет залуу...
коммунис ёһоор хүмү...
талаар тэдэнэй хүдэ...
һайжаруулха, эдэбхи...
лыень дээшэлүүлхэ ё...

14. Соёл сурталай эм...
гаанудай хүдэлмэрии...
хойноһоо хинахыень, ө...
гөө заседаниинууд, се...
пленумүүд дээрэ эд...
зургаануудай ажал ...
тухай тоосоо шагнаж...
хыень, соёл культуры...
зургаануудай тооe ...
руулжа байхыень, клу...
улаан булангуудай, ...
текэнүүдэй ажал я...
һайжаруулха аша үр...
хэмжээнүүдые а...
КПСС-эй ЦК-гай ...
Пленумэй шиидхэбэри...

(Түгэсхэлынь 3-дахи ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй обкомой пленумдэ хабаадагшад (зүүн гарһаа): Ю. Византийский—Түнхэнэй үйлэдбэриин парткомой секретарь, Н. Хараев—спортын «Урожай» бүлгэмэй түрүүлэгшэ, В. Москвитин—Улаан-Үдын Октябрьска райкомой секретарь ба бусад. Н. ОСЕТРОВОЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной июлиин 24.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүд болон областной парторганизациин соёл сурталай хүдэлмэриие hайжаруулха зорилгонууд тухай

1963 оной июлиин 18-да болоhон КПСС-эй Буряадай обкомой X пленумэй

ТОГТООЛ

(...1-дэхи, 2-дохи нюурнуудта).

...хулан, тэдэнэй ажал ...түргөөр шэнэдхэн ...үүлхыень партийна ...ууд, ажалшадай де- ...Соведүүдтэ, проф- ..., комсомолой органи- ...удта дурадхаха.

...тюрна байгуулалтын ...асуудалнуудые таби- ...хэхэ хэрэгтэ соёл ...ын саг үргэлжын ко- ...уудай үүргые дээшэ- ...хэмжээнүүдые нюта- ...ведүүд абаха ёhотой.

...промышленнын пред- ...ууд, барилганууд, ..., совхозуудта ябуулаг- ...үзэл бодолой, хүмүү- ...н болон культурно-гэ- ...эй хүдэлмэриин удха ...ыень шалгахыень, твор- ...организацинуудай, нау- ...арадай гэгээрэлэй, соёл ...ын эмхи зургаануудай ...ябуулгые hайнаар хү- ...жээ байхыень, эмхид- ...соёл сурталай хүдэлмэ- ...нэгэдэнгэи байхые ...ыень, соёл сурталайн- ...ал ябуулгаа ленинскэ ...хүгжөөхыень партиин ...бюро, Улаан-Үдын ...м, райкомууд, партийна ...дүүд, партийна эхин ...изацинуудые уялгаха.

...С-эй Программа болон ...бэелүүлхын түлөө, ...ые коммунис ёhоор хү- ...лхын түлөө, комму- ...байгуулагшадай ёhо зан- ...хүсэдөөр бэелүүлхын ..., совет хүн бүхэнэй ...ай болон политическэ ...үүсхэлые дээшэлүүл- ...түлөө партийна эхин ор- ...ацинуудай үүргэ, харю- ...ые дээшэлүүлхэ.

Ажалшадай дунда хү- ...үлгын, культурно-гэ- ...эй хүдэлмэриие саа- ...нь hайжаруулгада, тэдэ- ...ультурна болон ажаhуу- ...эрилтэнүүдые бүрин ...эр хангаха, культурно- ...элэй, медицинын, ухи- ...эмхи зургаануудай, ...дай наймаанай пред- ...тинуудай, столовонууд, ...ууд, ателье, хубсаhа ... болон хүн зониие ажа- ...лай талаар хангадаг бу- предприятинуудые сааша- үргэдхэхыень, тэдэнэй хүдэлмэрие эрид hайжаруулхыень городуудай, аймагуудай, районуудай, поселково болон хүдөөгэй Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгаха.

Нииттын хүсөөр хүдэлдэг организацинуудые, совет болон бусад организацинуудай хүдэлмэридэ үүсхэлтэй ажалаар туhалха ябадалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгые ехэ удха шанартай дээрэ тоолохо зуураа, нютагай Соведүүдэй хүдэлмэридэ үргэн ниитэ ажалшадые эгээн олоор хабаадуулхые, нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриин хэмжээе, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй саг үргэлжэ хүдэлдэг комиссинуудай, мүн тэдэнэй ажалда туhалдаг олон тоото комиссинуудай, олониитын эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэн хүдэлдэг таhагуудай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горком, райкомууд, парткомууд, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые пленум уялгана.

* * *

Советскэ Союзай партийна организацинуудта, бүхы коммунистнуудта зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гай Нээмэл бэшэгые КПСС-эй обкомой пленум бүрин hайшаана. Тэрэ бэшэг дотор КПК-гай ЦК-гай 1963 оной июниин 14-нэй бэшэгтэй дашарамдуулан уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй шухалын шухала асуудалнуудаар манай партиин хараа бодолнууд найруулагданхай.

Манай партиин Центральна Комитет өөрынгөө Нээмэл бэшэг дотор Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдтэ шууд сэхэ харюу үгөө. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр манай партиин хараа бодолые зорюута хазагайруулна, Московско зүблөөнэй Декларации болон Мэдүүлгые «зүбөөр тайлбарилха» гэжэ далдалга доро эдэ түүхэтэ документнүүдэй шухалын шухала дүримүүдые мүн лэ хазагайруулна, мүнөө үе сагай үндэhэн шухала асуудалнуудаар тусхай ондоо хараа бодол баримталжа, тэрэнээ хамгаалхые оролдоно.

Буряадай областной парторганизаци, совет Буряадай бүхы ажалшад уласхоорондын коммунис хүдэлөөе саашадань нягтаар жагсааха талаар КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой политическэ ажал ябуулгые, мүн тэрэшэлэн КПК-гай ЦК-тай байгуулагдаhан харилсаанай тушаа КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй хэhэн бүхы тодорхой ажал ябуулга, абаhан хэмжээнүүдыень халуунаар, нэгэн дуугаар hайшаана.

КПСС-эй ЦК-гай Нээмэл бэшэг, болбол марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байха үзэл бодолоор, коммунизм байгуулжа байhан совет арадай аша туhа тухай, социалис оронуудай бата жагсаал бэхижүүлхэ тухай, уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ тухай, арадуудай национально-сүлөөлэлгын тэмсэлые хүгжөөхэ тухай, эб найрамдалые тогтонижоруулха, бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдоогоор эхинhээ эсэс хүрэтэрөө нэбтэрэнхэй.

Манай партида, коммунис бусад партинуудта, КПСС-эй XX, XXI, XXII съездүүдэй шиидхэбэринүүдтэ, марксистско-ленинскэ теориин, СССР-тэ социализм байгуулгын бодото дүй дүршэлдэ, бүхы уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй дүй дүршэлдэ үндэhэ hуури дээрэ зохёогдоhон КПСС-эй Программада КПК-гай ЦК-гай хальдан оролгые үндэhэ баримтагүй, худал хуурмаг гэжэ бүхы областной парторганизацинан hалые тодорхойлон, КПСС-эй обкомой Пленум буруушаана.

* * *

Буряадай коммунистнууд, бүхы ажалшад ленинскэ ЦК-е тойрон өөhэдынгөө зэргэнүүдые бүри нягтаар жагсааха, коммунизм байгуулхын асари ехэ Программые бэелүүлгэдэ, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ бүхы эршэ хүсэеэ шэглүүлхэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые КПСС-эй областной комитедэй пленум найдуулна.

Олоной дундаhаа шалгарагша

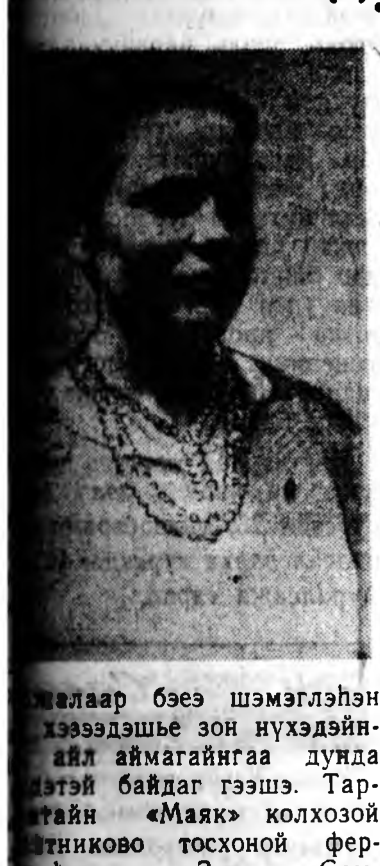

...жалаар бэеэ шэмэглэhэн хэзээдэшье зон нүхэдэйн- айл аймагайнгаа дунда ...дэтэй байдаг гээшэ. Тар- ...тайн «Маяк» колхозой ...тниково тосхоной фер- hаалишан Зинаида Сам- ...вна Лаптева эгээл тиимэ юм.

1953 оной намар hэн. Тэрэ хүдөө ажахыгаа бүри эр- ...йгээр хүгжөөхэ тухай ма- партиин Центральна Ко- ...дэй сентябриин Пленумэй ...этэ шиидхэбэринүүд га- ... байгаа бэлэй. Мал ажа- продуктнуудые элбэг дэл- болгохо хэрэгтэ өөрынгөө ...тые оруулха гэжэ шии- ..., залуухан басаган Зинаи- Лаптевагай hаалишан бо- ...ёо ерэхэдэнь, фермын за- ...ашуул: «энэмнай ажалша ... байhанаа хэр харуулха ...даа, арбаад хоноод лэ ...даа диилдээб гээд боли- ... аалам» гэлсэhэн гэдэг.

— Анха түрүүшынхээ фер- ... ерээд, танихагүй хүнүүд- ...игэжэ хэлүүлхэдэ муушаг ...гаа. Теэд яалтайб? hөөр- ... бусаха гү, али... Үгы даа, ...гэжэ болохогүй. Шангаар бэеэ барижа, шандааhаяа ...гадхажа, ажалдаа хам ...оо бэлэйб,—гэжэ Зинаида ...мсоновна ажал хүдэлмэриингөө түрүүшын үдэрнүүд тухай хөөрэнэ.

hайн юумэ татасатай гэгшэ hэмнай. hаалишанай дүй дүршэлгүйшье hаа, нүхэр Лаптева үнинэй бэрхэ малшадай ажалые hонирхон харадаг, тэдэнhээ hургаал абадаг байба.

Саг ошохо тума Зинаида Самсоновна ажал хүдэлмэридөө дүршэжэ, hү haaxa уялгыа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэн, малшадай магтаалда хүртэдэг болоо hэн. Урзананда hү haaxa түсэбөө хоёр hараар уридшалан дүүргэhэн, нёдондо үнеэн бүриhөө 1500 литр hү haaxa уялга абаад, тэрэнээ 100 гаран литрээр үлүүлэн дүүргэhэн байгаа. hаяхан лэ гуша гаража ябаhан hаалишан нүхэр Лаптева өөрынгөө арга дүршэл тухай иигэжэ хөөрэнэ:

— Тугаллаха үнеэдые саг соонь, хоёр hара тухай болзор соо шэргээжэ, харууhа, хоолыень hайнаар эмхидхэхэ ёhотой. Үнеэдэй үбэл тугаллаха байгаа hаань, үбhэ, витамин элбэгтэй шэмэтэ тэжээл дуран соонь үгэдэг байнаб. Тиигэхэдэ томо бэетэй, hайн тугал түрэдэг.

Нүхэр Лаптева тугаллаhан үнеэдээ хахад hарын туршада үдэртөө 4-дахин hаадаг заншалтай. Тиихэдээ эхынь уурагтай hү тугалай садатар уулгадаг, хахад hара үнгэрhэн хойно үнеэдээ 3 дахин hаажа эхилдэг юм. Энээнэй ашаар үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, зунай намжаа сагташье даажа байhан үнеэн бүриhөө hү ехээр hаадаг.

Зинаида Самсоновна hү ехээр haaxahaa гадна, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, фермын малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдагаараа магтуулдаг. Советскэ Союзай партийна организацинуудта, бүхы коммунистнуудта хандаhан КПСС-эй ЦК-гай Нээмэл бэшэгые малшадта уншажа, тайлбарилан хөөрэнэ.

Түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ үнеэн бүриhөө 1700 литр hү haaxa социалис уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө нүхэр Лаптева эршэмтэйгээр тэмсэжэ байнхай. Жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1400 гаран литр hү hаагаад, Десятниково тосхоной фермын малшадай дунда түрүү hуури эзэлжэ ябана. Туйлаhан амжалтаараа hанаагаа амарангүй, абаhан уялгаяа гурбан hараар урид дүүргэжэ, жэлэй эсэс болотор уялгаhаа гадуур үнеэн бүриhөө үшөө 500 литр hү haaxa зорилготой. Энээнээ амжалтатайгаар дүүргэхэ байhандань этигэмээр.

В. Михайлов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hаалишан **З. С. Лаптева.**

А. Нагаслаевай фото.

ЗҮҮН-СИБИРИИН СОВНАРХОЗДО

ЕРЭЭДҮЙН АМЖАЛТА МҮНӨӨДЭР ШИИДХЭГДЭНЭ

Эхэ ороноймнай ажалшад 1964—1965 онуудай арадай ажахын түсэбые зохёожо, зүбшэн хэлсэжэ, 1966—70 онуудай түсэбэй проект тухай хөөрэлдэжэ, hанамжа дурадхалнууд тухайгаа мэдүүлжэ байна. Ойрын жэлнүүдтэ хэхэ ажалаа зүбөөр тодорхойлон түсэблэhэнhөө коммунизм байгуулгын асуудалнуудые шиидхэлгэ дулдыдаха гэжэ мэдээжэ. Арадай ажахын бүхы эрилтые хангахаар хараалhан холын хараата түсэбые арад ниитын хабаадалгатайгаар, түрүүшээр предприяти, барилга дээрэ зүбшэн хэлсэhэнэй hүүлээр зохёожо болмоор. Материальна, ажалай, мүнгэн зөөриин бүхы гаргашые ашаг ехэтэйгээр, зүбөөр хэрэглэхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин үлүү гаргаша багадхаха гээшэ түсэблэлгын гол ёhо болоно. Эгээл бага гаргашатайгаар үйлэдбэридөө hайн үрэ дүн туйлалга манай ажахын байгуулалтын, социалис ажахые хүтэлбэрилгын болон түсэб зохёолгын хуули мүн гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ зааhан байна.

Арадай ажахые түсэблэлгэ шухала удха шанартай хэрэг мүн. Энэ талаар ямар ажалай хэгдэжэ, түсэблэлгын гол асуудал, эрилтэнүүдэй хэр зэргээр шиидхэгдэжэ байhан тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Зүүн-Сибириин экономическа районой промышленность, барилгын партийно-ажахын эдэбхитэдэй hаяхан үнгэргэгдэhэн суглаан зорюулагдаа.

Үнгэрhэн жэлнүүдэй туршада үйлэдбэриин үргэлтын дунда зэргын хэмжээнэй үйлэhэ hуури дээрэ уридань түсэб зохёогдодог байгаа гэжэ элидхэлшэ, Зүүн-Сибириин совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр **Маркелов** тэмдэглээ. Тиихэдээ шэнэ, аша ехэтэй hалбари удаанаар хүгжөөгдэжэ, үйлэдбэриин шухала асуудалые шиидхэлгэдэ hаад ушаруулагдадаг байба. Харин мүнөө, түсэб зохёолгые бүхы талаhаань хаража үзэхэ, предприяти, барилгын хүдэлмэришэдэй хабаадалгатайгаар зохёохоор экономическа талаараа тааруулагдаhан, үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ түсэб табигдаха.

— Экономическа районойнгоо арга боломжотой тааралдаха, үйлэдбэриин хүгжэлтэ дууhан хангаха түсэб зохёохын тула промышленностиин энэ жэлэй түрүүшын хахадай ажалай дүн сэгсэлхэ хэрэгтэй, —гэжэ элидхэлшэ зааба. Районой промышленность валовой продукци бүтээхэ хахад жэлэй түсэбые болзорhоонь 6 хоногоор урид дүүргээ, 32 миллион түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилөө. Недондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 10,1 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Харин районоймнай арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. 326 предприятинуудай 54-ниинь хахад жэлэй түсэб дүүргээгүй, 3439 мянган түхэригэй продукци дутуу үгтэhэн байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хахад жэлэй даабариин бүхы дээрээ 102,6 процент дүүргэгдэбэшье, олон предприятинууд, тэрэ тоодо, ой модоной промышленностиин управлениин предприятинууд ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаhан хэмжээндэ хүргэжэ шадаагүй байhаар. Мүн продукциин үнэ сэнгые хямдаруулха хэрэгтэ ехэ дутагдал үзэгдэнэ. Бүхыдөө совнархоз соо продукциин үнэ сэн 5 hарын дүнгөөр хараалагдаhан хэмжээнhээ 0,1 процентээр ехэ байба. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, үйлэдбэриин үлүү гаргаша үшөө ехэ зандаа, бии байhан арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Шэнэ түсэб табихадаа эдэ арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхээр хараалха шухала.

Мүн капитальна барилга муугаар эрхилэгдэнэ. Хахад жэлэй туршада капитальна hомололгын 79.1 процентнь хэрэглэгдээ, барилга-хабсаралгын ажал 89 процент дүүргэгдээ. Энэ юунhээ болоноб гэхэдэ, барилгын материал, мүнгэ зөөри олон газарта хубаагдан тараагдана. Энэ дэ барилгын хүтэлбэрилэгшэд лэ зэмэтэй. Баригдажа эхилhэн шухала объектнүүдые богони саг соо ашаглалгада тушаажа шадаа hаа, промышленна үйлэдбэриин хэмжээ дээшэлүүлхэ арга хангагдаха гээшэ.

Техническэ дэбжэлтэ туйлаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха эрилтэ хангаха эгээл түрүү, шухала hалбари болон үйлэдбэри хүгжөөхөөр түсэб зохёохо хэрэгтэй. Иимэ hалбари химическэ промышленность болоно гэжэ партиин Центральна Комитет тоолоно. Химическэ промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга боломжо манай райондо дүүрэн бии гээшэ. Мүн машина бүтээлгын, хара болон үнгэтэ металлургиин, ой модоной болон модо болбосоруулгын hалбари хүгжөөхэ шадалтайбди. Үйлэдбэриин шухала, ехэ удха шанартай hалбариие зүбөөр хүгжөөхэ, мүнгэ зөөри гамтай hайнаар гаргашалха арга хангабал, арадай ажахые амжалтатайгаар хүгжөөхэ хоёр жэлэй түсэб табигдаха байна.

«Главвостоксибстройн» начальник нүхэр **Прядко** суглаан дээрэ элидхэл хэхэ зуураа, капитальна барилгын материал болон мүнгэ зөөриие шиидхэхы участогуудта зорюулан, шэнэ объектнүүдые богони болзор соо ашаглалгада тушааха асуудалда анхаралаа хандуулба. Шэнэ барилга хэжэ эхилэнгүйгөөр, харин баригдажа байhан предприятинуудые дүүргэхэ хэрэгтэ материал, мүнгэн зөөри зорюулха хэрэгтэй.

— hүүлэй жэлнүүдтэ барилгашаднай зарим тэды амжалта туйлаа, хахад жэл соо 118,5 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай, хэдэ хэдэн томо предприяти ашаглалгада тушаагдаа, — гэжэ нүхэр Прядко тэмдэглээ. Харин бии байhан арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглээ hаа, амжалтамнай бүри ехэ байха hэн. Жэлэй хоёрдохи хахадай туршада барилгын болзорые түргэдхэхэ эрилтэ табигдана. 1964—1965 онуудай түсэб зохёохodoo, үйлэдбэриин арга боломжо хэрэглэхэ талаар хараалагдаhан хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ, тусхайлбал, хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдэй предприятинуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо, барилгын индустриин заводуудай хүсэ шадалые дүүрэн хэрэглэхэ, үлүү гаргаша хэхэ ушар усадхаха, социалис мүрысөөе, түрүү дүй дүршэл бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Зүбшэн хэлсэгдээд, баталан абтаха түсэбые дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргаха, хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёhотойбди гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Суглаанда уригдаhан партийно-ажахын эдэбхитэд эдэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Түсэб табилгын асуудалые бүхы талаhаань хаража үзэhэн, үйлэдбэриин арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхээр, барилга, промышленность улам саашань хүгжөөхэ асуудалаар хүдэлмэришэдэй ехэ hонирхожо, өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалые хэлэhэн, түсэб зохёолгодо тэдэнэй хабаадалсаhан тухай үгэ хэлэгшэд мэдүүлбэ.

Петровск-Забайкальска металлургическа заводой продукци үйлэдбэрилгээ дээшэлүүлжэ байhан тухай заводой главна инженер нүхэр **Голубов** хөөрэжэ үгөө. Урдань түсэб зохёолгын дуталдалhаа уламжалан, заводто шухала хэрэгтэй материал саг соогоо абтадаггүй, ехэ бэрхэшээл тохёолдодог байгаа. Мүнөө түсэб табилгада олониитын хабаадалсахада, энэ дутагдал усадхагдаха.

Түсэб зохёолгын дутуу дундануудые үгэ хэлэhэн нүхэр **Костоглодов** (госбанкын областной конторо), **Казаринов** (Бирюсинскэ модоной комбинат) элирүүлбэ. Дээрэhээ табигдаhан түсэбэй хэды дахин hэлгэгдэхэ ушар яhала олон үзэгдэнэ. Тиихэдээ түсэбэй дүүргэлтын хойноhоо ёhотой хиналта хэгдэнэгүй. Ушар иимэhээ совнархозой предприятинуудай ажалда горитой дутагдал дайралдана, салин хүлhэн үлүү ехээр гаргашалагдана. Саашадаа эдэ болон ондоошье дутагдалай дабтагдахагүйн тула түсэбөө hайнаар бодомжолжо табиха хэрэгтэй.

Нүхэр **Кузнецов** (хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ Эрхүүгэй управлени) мүнөө сагай шухала асуудалнуудай нэгэн болохо хүдөө ажахын барилга тухай тогтон хэлээ. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ дайралдадаг дутагдал юунhээ тохёолдоноб гэхэдэ, малай байра дуталдана, совхозуудай хүдэлмэришэд болон колхознигуудай ажаhууха гэрнүүд үсөөн байhаар. Хүдөө ажахын барилгые эрхилхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан мүнгэн зөөриин ехэ болобошье, тэрэ муугаар хэрэглэгдэhэн зандаа. Барилгын нэгэшье организаци хүдөө нютагта бодхоогдохо шэнэ барилгануудые хараалагдаhан саг болзор соонь тушаанагүй. Саашадаа иимэ баримтатай эбсэжэ болохогүй, хүдөө ажахын барилгада шухала анхарал хандуулха саг ерээ гэжэ тэрэ хэлээ.

Химиин хэдэн предприяти Эрхүүгэй областьдо баригдахаар хараалагданхай. Харин материал, мүнгэн зөөриин иишэ тиишээ гаргашалагдадаг, барилгын индустриин муугаар хэрэглэгдэдэг дээрэhээ эдэ барилганууд удаан саг соо унжагайруулагдана. Түсэб зохёолгые өөhэдөө зүбшэн хэлсэhэнэй, арга боломжоёо hайнаар тодорхойлhоной hүүлээр баталан абаха тон харюусалгатай, хүндэтэй даабари партимнай арад зондоо үгэбэ. Энэ даабари, харюусалгые хэрэг дээрэнь дүүргэхэ гээшэ хүдэлмэришэн ангиин нэрэ хүндын хэрэг мүн болоно гэжэ нүхэд **Ромас** («Востоктяжстрой»), **Любич** (Шэтын барилгын управлени) тэмдэглэбэ.

Эрхүүгэй энергосистемын хүгжөөгдэжэ, электродамжуулгын шэнэ лини бариха асуудалда нүхэр **Некриченко** («Иркутскэнерго») суглаагшадай анхарал хандуулhан байна. Электроэнергиин линиин саг соогоо баригдаагүй дээрэhээ Зүүн-Сибириин районуудай зарим предприятинууд хүдэлгэгдэнгүй, миин байна.

— Буряадай предприяти, барилга дээрэ шэнэ түсэб табилгын зүбшэн хэлсэлгэ эдэбхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна, — гэжэ партиин Улаан-Үдын горкомой секретарь нүхэр **Бирюков** мэдүүлбэ. Ганса Улаан-Үдэдэ түсэб зохёолгые зүбшэн хэлсэлгэдэ 7 мянган хүн хабаадалсаа, 500 хүдэлмэришэд hанамжа, дурадхал оруулаа. Промышленность, барилгые хүтэлбэрилгэ hайжаруулха тухай партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэриин хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэжэ байhые түсэб зохёолгын мүнөө хэлсэгдэжэ байhан асуудал гэршэлэн харуулна. Энэ түсэбые хэрэг дээрэнь дүүргэхын тула партийна, ниитын организацинууд ажалаа hайжаруулха, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулга нэбтэрүүлхэ ёhотой болоно.

Республикын ехэ баялиг — ашагта малтамалнуудые hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар промышленностяа хүгжөөхэ ямар арга боломжын бии байhан тухай Буряадай геологическа управлениин начальник **Силаков** хөөрэжэ үгөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй арадай ажахын Соведэй түрүүлэгшэ **В. Э. Дымшиц** суглаан дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

— Манай Эхэ орон долоон жэлэй туршада ехэ амжалта туйлаа, продукци үйлэдбэрилгые горитойгоор дээшэлүүлээ, — гэжэ нүхэр Дымшиц тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта, түсэб зохёолгодо ехэ дутагдал бии байhаар гэжэ заагаад, түсэб зохёолгын дутагдал усадхаха, тэрэниие шэнэ ёhоор, олониитын зүбшэн хэлсэлгэтэйгээр табиха асуудалда тогтон хэлээ. 1964—65 онуудай түсэб дотор химическэ промышленность ехээр хүгжөөхөөр, мүнгэн зөөриие гамтайгаар гаргашалхаар хараалха шухала гэжэ онсолон тэмдэглэhэн байна.

Зүүн-Сибириин промышленностиин түргэн темптэйгээр хүгжөөгдэжэ байhые хангахын тула капитальна барилга hайнаар эрхилхэ, шухала удха шанартай барилгануудые, тэрэ тоодо Байгалай целлюлозно комбинадай, Улаан-Үдын шэлэй заводой, Эрхүүгэй алюминиева заводой, Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилгые түргэдхэхэ хэрэгтэ нүхэр Дымшиц эдэбхитэдэй анхарал хандуулба.

Зүүн-Сибириин экономическа районой арадай ажахын 1964—65 онуудай түсэбые, 1966—1970 онуудай түсэбэй проект зүбшэн хэлсэлгэдэ промышленностиин, барилгын партийно-ажахын, профсоюзна, комсомолой организацинуудай зорилгонууд тухай» тогтоол суглаан дээрэ баталан абтаа.

Г. ЭЙХЕ.

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. **Черемховско нүүрhэнэй уурхайда бүхы нүүрhэнэй 75 процентнь нээмэл аргаар абтана.**

«Черемховуголь» трестын № 3 Храмцовско уурхайн түрүү коллектив Сибирьтэ эгээ хямда үнэ сэнтэй нүүрhэ абадаг байна. Шахтануудта абтаhан нүүрhэнэй үнэ сэнгэhээ энэнь 4,3 дахин хямда байна бшуу.

Черембассай нүүрhэшэд долоон жэлэй дүрбэн жэл таба hарын туршада түсэбhөө гадуур 300 мянган тонно нүүрhэ абаба.

Өөрөө ябадаг томо экскаваторай (ахалагша машинистань М. Е. Катышев) экипаж горнягуудай мүрысөөндэ түрүүлнэ. Эдэнэр жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбhөө гадуур миллион кубометр газар малтаха уялгатай. Зураг дээрэ: коммунист М. Е. Катышев ажаллажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Тракторай хүсэн нэмэгдэхэнь

Минскын тракторна заводой хашаа соохоо ороноймнай зүг бүхэн тээшэ газар хахалдаг «Беларусь» тракторнуудаар ашаалагдаhан эшелонууд үдэр бүхэндэ эльгээгдэнэ. Хүдөө ажахын энэ хүсэтэ техникэ хаража байхадаа, Ленин багшынгаа hанадагые, партиин VIII съездын делегадуудтай хөөрэлдэhые hанахагүйн аргагүй. Тиихэдэ Владимир Ильич зуу мянган эрхим hайн тракторнуудые таряалан дээрэ гаргадаг hайбди гэжэ бододог байгаа.

Энэ жэлдэ Эхэ ороноймнай промышленность элдэб маркын 300 мянга шахуу тракторнуудые гаргаха байна. Тэрэ тоодо хэдэн мянган «Беларусь» трактор.

Минскын тракторна заводой хүдэлмэришэд арбан жэлэй саада тээ «Беларусь» трактор бүтээжэ эхилhэн. hүүлэй жэлнүүдтэ энэ тракторайнь модель ехээр хубилгагданхай. Мүнөө энэ тракторай хэхэ, бүтээхэгүй ажал үгы тоокой. hүүлэй үедэ тэрэнэй шагнүүрынь хэдэн зуун килограммаар хороогдожо, бүри гоё, бүри хүсэтэй, бүри ульгам болонхой. Брюссельдэ үнгэргэгдэhэн бүхэдэлхэйн выставкэ дээрэ «Беларусь» бултанай дура буляагаа. Тэндэ дэлхэйн олон гүрэнүүдэй олон ондоо тракторнууд табигдаhан байна. Тэрээн соохоо шалгарhан «Беларусьта» эгээл ехэ шагнал барюулагдаhан юм.

Мүнөө Минскын тракторна заводой үйлэдбэриин технологи, илангаяа мотор бүтээлгэнь шэнэдхэн хубилгагдажа байна. Хүдөөгэй механизаторнууд «Беларусь» тракторай хүсые нэгэ бага дээшэлүүлхые хүсэдэг байгаа. Энэ хүсэлэнгынь бэелүүлэгдэхэнь, «Беларусь МТЗ-50» тракторта табин моринной хүсэтэй дизельнэ мотор табигдахань. Тиимэ мүртөө түрүүшын маркhаа аяар 265 килограммаар хүнгэн, 250 граммаар бага түлишэ галдаха юм.

В. Беляев,
ТАСС-ай корр.

Хүршэнэрэймнай hонин

ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭЭ...

Туманшетска леспромхозой модо шэрэгшэд хахад жэлэйнгээ түсэбhөө гадуур 16 мянган кубометр барилгын модо шэрэбэ.

Зургаан hара соо долоон hарынгаашье түсэб дүүргэhэн пунктнууд бии. Тэдэнэй тоодо Туманшетска, Слюдянска лесопунктнууд оролсоно.

Трактористнар Грач, Саулин, Корнилов, Улесов, шофернууд Кузнецов, Кистанов болон бусад ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг юм.

Мүнөө үедэ тус леспромхозойхид долоон hарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ уялга абаад габшагай шангаар хүдэлжэ байнхай.

МЭРГЭЖЭЛТЭД ҮЙЛЭДБЕРИ ДЭЭРЭ ГАРАНА

Куйтунай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд фермэ, бригада дээрэ хүдэлхөөе гаранад.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хүдэлхэ 40 механизированнэ отрядууд тус үйлэдбэриин управлении дэ бии болгогдоо.

«Куйтунский» совхозой отделениинүүдтэ эмхидхэгдэhэн отрядуудые агрономууд Н. Г. Ермолович Е. А. Шишкина гэгшэд даажа абаад хүдэлнэ.

Хамта дээрээ Куйтунай үйлэдбэриин управлениин 20 гаран мэргэжэлтэд үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлхөөр зорибод.

(«Восточно-Сибирская правда» газетэhээ).

КПСС-эй ЦК-гай НЭЭМЭЛ БЭШЭГЫЕ АХА ДҮҮ ПАРТИНУУД ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

★ ★ ★ ★ ★

Ленинэй захяа заабариие наряар сахигша

Чехословакиин коммунис партиин ЦК-гай мэдүүлгэ

Советскэ Союзай партийна организацинуудта, бүхы коммунистнуудта хандажа КПСС-эй Центральна Комитедэй нээмэл бэшэгэй толилогдоһонтой дашарамдуулан, Чехословакиин коммунис партиин ЦК-гай мэдүүлгэ ЧТК агентство дамжуулба.

КПСС-эй ЦК-гай бэшэг манай партиин хараа шугамтай бүри мүһэн тудалдана гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Тиимэһээ Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитет дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй марксистско-ленинскэ нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһатай Ленинэй партиин хэмжээ ябуулганууд болон тобшололыень бүрин зүбшөөжэ байна. Эб найрамдал ба коммунизмын түлөө бүхы дэлхэйн ажалшадай тэмсэхэ хэрэгтэ бүхы коммунистнуудай хабаадаха хамтын программа болоһон үзэл бодолой КПСС-эй ЦК-гай бэшэг соо ехэ тодорхойгоор харуулагдаһандань манай парти нэн түрүүн үндэрөөр сэгнэжэ байна.

КПСС-эй болон марксистско-ленинскэ бусад партинуудай хараа шугамда, Москвадахи зүблөөнүүдэй документнүүд соо батадхагдаһан дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хараа шугамда КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй зүрһөө хальдан ороһондонь Чехословакиин Коммунис партиин ЦК эрид буруушаана гэжэ мэдүүлгэ соонь тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй политикые буруу болгохо зорилгоор КПК-гай Центральна Комитет юумые буруугаар, худалаар харуулна. КПК-гай ЦК-гай нэгэ хүндэ һүгэдэхэ ябадалые үмөөрэжэ байһыень буруушаана, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөндэ хуушанай үзэл баримталһан, бүлэглэл гаргаһан хараа шугамыень буруушаана. Иимэ хараа шугам хадаа империализмда эсэргүү тэмсэлые бэхижүүлхэ бэшэ, харин һуладхаха байна.

Дайн байлдаанай, эб найрамдалай, эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха асуудалаар, дэлхэйн социалис системын саашанхи хүгжэлтэ ба үүргэ тухай, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй асуудалнуудаар уласхоорондын зүбшэлгын болоходо КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй мүнөө баримталдаг хараа шугамынь, үйлэ хэрэгынь (Хитадай коммунистнуудай гурим ёһые хэдышье хүндэлөө һаа), арсалдаа гаргаха, империализмда эсэргүү тэмсэлые таһалха гэһэн һэдэлгэһээ ондоогоор харахын аргагүй байна. КПСС-эй ЦК болон аха дүүгэй партинуудтай үзэл сурталай талаар гараһан арсалдаануудаа КПК-гай ЦК гүрэнэй харилсаануудта хабаадуулна гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Жэшээнь, экономикын талаар холбоо барисаа байгуулха хэрэгтэ Хитадай Арадай Республикын гаргаһан аашанууд социалис оронуудай, тэрэ тоодо ЧССР-эй арадай ажахыда ехэ хохидол ушаруулна. КПСС-эй XX, XXII съездүүдэй шиидхэбэринүүд, КПСС-эй Программа болбол дэлхэйн коммунис хүдэлөөе хүгжөөхэ хэрэгтэ, социализм ба коммунизм байгуулха хэрэгтэ, эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэлдэ айхабтар ехэ удха шанартай байна. Чехословакиин коммунис парти Декларации болон Мэдүүлгэ соо заагдаһан гуримуудые баримталха, эдэ документнүүд соо Ленинэй суртал бүрин хүсэдөөр харуулагданхай, тиимэ тула эдэниие коммунис хүдэлөөн өөрынгөө сурталда тоолодог юм. Иигээл хадаа дэлхэйн социалис нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, эб найрамдал болон коммунизмын түлөө тэмсэлдэ коммунис партинуудай, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые, демократиин, национально-сүлөөрэлгын, бүхы дэлхэйн түрүү хүсэнүүдые революционно ёһоор нэгэдүүлхын түлөө хэрэгтэ интернациональна хубита нэмэримнай гэжэ манай парти хараха байна.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй түлөө

Франциин коммунис партиин политбюрогой мэдүүлгэ

Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолые буруушааһан мэдүүлгэ Франциин коммунис партиин политбюро толилбо.

«Һүүлэй үедэ, илангаяа июниин 14-нэйнгөө бэшэг соо Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэд бүгэдэнэй, тэрэ тоодо өөһэдынгөөшье партиин һайшааһан асуудалнуудые сэхэ буруушаажа байна» гээд мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха гэһэн гурим ёһые КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд буруушаана гэжэ тэмдэглэхэ зуураа Франциин Коммунис партиин политбюро эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха ёһо гурим хадаа национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй (Куба, Алжир болон бусад), эб найрамдалай, демократиин түлөө тэмсэлые улам үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ туһална, Францида болон капиталис бусад оронуудта социальна эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ туһална.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд буу зэбсэг бүгэдэниитээрэе хуряахын, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй зүб байһанда һэжэглэжэ байна гээд мэдүүлгэ соо саашань хэлэгдэнэ. Термоядерна зэбсэгэй бии болоод, улам һүжэржэ байһантай дашарамдуулан, болоһон хубилалтануудые эдэнэр мартана гээшэ ха.

«Хитад нүхэдүүд орон бүхэнэй онсо өөрсэ эрхэ байдалые хараадаа абажа, эбэй ёһоор социализмда орохо бүхы арга боломжонуудые буруушаана. Олон миллион ажалшад болон демократуудай хүсэндэ этигэнгүй нэгэдэмэл фронтын политикые эдэнэр шүүмжэлжэ ороно».

«Манай партиин болон бусад ахадүүгэй партинуудай ябуулжа байгаа хараа шугамуудта Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хандаһанай ёһоор дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хамтын хэрэгтэ хүдэлмэришэн ангиин, капиталис оронуудай коммунис партинуудай хубита нэмэрине үлэ сэгнэнэ, үнэндөө эдээнэй үүргые тооногүй», гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Коммунис хүдэлөөнэй эгээл дайшалхы гуламта интернациональна хараа шугамай жэшээ болохо Советскэ Союзай алдарта Коммунис партида Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хальдан ороһониинь муу.

Франциин Коммунис парти хоёр тээшээ: ревизионизмда, оппортунизмдашье эсэргүүгээр тэмсэнэ, саашадаашье тэмсэхэ; дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ эгээл ехэ аюултай болоод байһан хуушанай үзэл баримталха ябадалтайшье, бүлэглэл болон таһарха ябадалтай (сектантство) тэмсэхэ юм. Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата жагсаалай түлөө агууехэ тэмсэлдэ Франциин Коммунис парти марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байһан аха дүүгэй партинуудтай хамта дабшаха юм.

Хамтаараа баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр жагсаалаа бэхижүүлхэ

БЕРЛИН, июлиин 22. (ТАСС). Германиин Коммунис партиин Центральна Комитет КПСС-эй нээмэл бэшэгые бүри мүһэн дэмжэнэ. Марксизм-ленинизмын болон хамтаараа баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ энэ бэшэг ехэ хубита нэмэри болоно гээд КПГ-гэй ЦК-гай радиогоор дамжуулагдаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. ФРГ-гэй хүдэлмэришэн ангиин, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй ажал ябуулга болон тэмсэл хадаа 1957, 1960 онуудай Москвадахи зүблөөнүүдэй шиидхэбэринүүдэй тодорхойлһон коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хараа шугамай тон зүб байһые гэршэлэн харуулна.

«Хэрбээ Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй эли баримтануудай байһаар байтар эбэй ёһоор зэргэ оршон һуухын, буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ хүсэдөөр хуряахын түлөө тэмсэл гээшэ империализмын шэнжэ шанарые гоёоно, тиигэжэ тэрээндэ туһална гэжэ хэлээ һаань, бидэнэр иигэжэ хэлэхэ байнабди. Карл Либкнехтын, Роза Люксембургын байгуулһан, милитаризм болон империалис дайнда эсэргүү тэмсэл соогуур хатуужаһан Германиин Коммунис парти империализмтай хододоо үсэд нэтэрүүгээр тэмсэдэг байгаа. Мүнөөшье Баруун Германиин коммунистнууд дахин тархияа үргэжэ байгаа империализм, милитаризмда эсэргүү тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ дабшажа ябана. Эгээл нимэһээ эб найрамдалай түлөө, эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха хараа шугамай түлөө тэмсэлые империалис ямаршье хараа шугамда эсэргүү тэмсэлэй гол удха гэжэ харадагбди.

Атомна дайнай түрүүшын лэ хэдыхэн часай турша соо федеративна республика үгы хэгдэжэ болохо гээд Баруун Германиин ажалшад эли тодоор ойлгодог болонхой» гэжэ Германиин Коммунис парти заана. Эгээл нимэһээ буу зэбсэг хуряажа, атомгүй, буу зэбсэгэй зарим тэдые хуряаһан центральна Европодохи зонодо ФРГ-е оруулхын тулада өөрөө үүсхэл гаргаг гэжэ бүхы эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй хүсэл зоригые хараадаа абадаг коммунистнууд дуралхажа байна.

«Баруун Германиин эзэрхэг гуримхэй этэгээдүүд Хитадай компартиин, Албаниин ажалшадай партиин толилдог материалнуудые өөһэдынгөө хара муухай хэрэгтэ улам улам ехээр хэрэглэнэ гэжэ бидэнэр тэмдэглэнэбди, — гэжэ КПГ-гэй ЦК-гай политбюро хэлэнэ. КПК-гай болон Албаниин ажалай партиин хүтэлбэрилэгшэдэй Советскэ Союзда эсэргүүгээр хэлэһэн баримтануудыень Аденауэрай правительство гүрэнэйнгөө машина хэрэглэн, улам ехээр тарална... КПСС-эй Программа дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хорюул табяад, КПГ-гэй программна мэдүүлгын хэһэг бүхэниие хорижо байһан аад, арсалдаа гараһан Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолнуудые дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдодог тушаан болоһон хэрэг бэшэ байха».

Германиин компарти КПСС-ые «дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй манлай гэжэ харана», «КПСС болон аха дүүгэй бусад партинуудтай харилсаагаа тогтоохододоо арсалдаата хэрэгээ улам дэбэрээнгүй, харин марксизм-ленинизм болон хамтаараа баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр дэлхэйн хүдэлөөнэй жагсаалые бэхижүүлхэ замаар харилсаагаа тогтоогыт гэжэ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдые Германиин Коммунис партиин ЦК-гай политбюро уряалжа байна».

Уласхоорондын Москвагай III кинофестиваль. Франциин мэдээжэ киноактернууд Ив Мо... мона Синьоре (зүүн гарһаа) совет актрисанууд Людмила Шагалова (баруун гарһаа), Марина ...нова гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна. ТАСС-ай фотохр...

Уласхоорондын III кинофестиваль дүүрэбэ

МОСКВА, июлиин 22. (ТАСС). Хоёр долоон хоногой туршада үргэлжэлһэн уласхоорондын III кинофестиваль дүүрэбэ. Уран һайханай 33 фильмнүүд, хэдэн арбаад богони фильмнүүд уласхоорондын Москвагай III кинофестивалиин үзэмжэдэ табигдаба. Дэлхэйн 63 оронуудай кинематографистнууд киноискусствын Москвагай конкурсдо хабаадаба. 14 үдэрэй туршада конкурсын, конкурсдо оруулагдаагүй фильмнүүдые хэдэн миллион хүнүүд хараһан байна.

Хүн зондо энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандаха, эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай түлөө тэмсэхэ һанал бодол олон фильмнүүд дотор тодорхойлогдонхой.

Фестивалиин дүүрэхэ саг ойртобо. Съездүүдэй ордондо фестивальда хабаадагшад, ниислэлэй олон хүн зон ерэбэ. Киноискусствын гайхамшагта түлөөлэгшэдтэй хамта Валентина Терешкова, Герман Титов, Андриян Николаев, Павел Попович, Валерий Быковский гэгшэд байлсаба.

СССР-эй культурын министр Е. А. Фурцева, фестивалиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ А. В. Романов, жюриин гэшүүд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд президиумдэ һууриия эзэлбэ.

Жюриин шиидхэбэри соносхогдоо. Режиссер Федерико Феллини (Итали) гэгшын «Восемь с половиной» гэжэ фильм фестивалиин ехэ шанда хүргэбэ.

«Имя Исмерти—Энгельхен» (Чехословаки), «Козара» (Югослави), «Испорченная девчонка» (Япони) фильмнүүд алтан шан абаһан байна.

«Порожний рейс» (СССР), «Черные крылья» (Польша), «Рассказы в поезде» (Венгри) гэжэ фильмнүүд мүнгэн шанда хүртэбэ.

Вьетнамай һая бии болоһон кинематографиин амжалтануудые тэмдэглэн, «Ты Хау» гэжэ фильмдэ мүнгэн шан олгогдобо. Румыниин «Лупень, 29» гэжэ фильм мүн... гэн шанда хүртөө.

«Песнь о железе» г... гриин богони фильм ... рондын III кинофест... алтан шанда хүртэһэн...

«История одного ср... (Кубын республика), ... апрель» (СССР) мүн... абаба.

«Праздник надежды... гари), «Бутоны» (... «Кристо Хегедушич» ... лави), «Что посеешь, ... пожнешь» (ГДР), «Зем... тованная» (Танганьика... риин тусхай дипло... абаһан байна.

Ниитын элдэб орга... нууд Москвагай фести... хабаадагшадта хүн... дипломуудые барюула...

Фестивалиин туг бу... жа, Советскэ Союзай г... дэлбэ.

Далайн-Сэрэгэй флодой үдэршэ бэлд...

МОСКВА, июлиин 22. (ТАСС). СССР-эй Далайн-Сэрэгэй флодой үдэр июлиин 28-да үнгэргэгдэхэнь. Совет арад, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд энэ заншалта һайндэрые эрхимээр үнгэргэхэеэ бэлдэжэ байна. Флод, флотилинуудта эдэ үдэрнүүдтэ элдэб янзын спортивна мүрысөөн үнгэргэгдэнэ. Клубуудта, соёлой ордонгуудта морягуудтай уулзалга эмхидхэгдэнэ.

Сэрэгэй корабльнууд д... рэгэй частьнуудта выстав... хидхэгдэнхэй.

Далайн-Сэрэгэй флодо... М. Горькиин нэрэмжэтэ ... рын, амаралтын түбэй п... гурбан фотовыставкэ нээ...

Һайндэрэй болохын ... Совет Армиин түбэй музе... Далайн-Сэрэгэй флодой ... гэжэ бии болгогдоһые хар... зураг, документ плакаду... бигданхай.

ЭРДЭМ БЭЛИГЭЙ ШЭНЭ ГУЛАМТА

Гуша мянган боти номууд

Зүүн-Сибириин технологическа дээдэ һургуулиин библиотекэ соо һоо номуудые абажа байһан студентнэрые хараад эрдэмэй орьёл дабаан өөдэ эрмэлзэл ехэтэйгээр шармайһан хүн бүхэн «ном», «библиотекэ» гэжэ үгэнүүдэй гүнзэгы удхатай заатагүй ушардаг юм байна гэһэн бодолдо абтахат.

Ужам һаруул байра соо тоогүй олон номууд «минии хуудаһые түрүүшээр харыш» гэһэндэл далайн долгин мэтэ табсан тагууд дээгүүр тобхылдонод. Хэндэ ямар ном хэрэгтэйб, захюулжа асаруулаад, бэеэр үндэр, зүүн хасартаа томо хара мэнгэтэй библиотекарь басаган — Эфира Владимировна Левитинада һайн хүргөөд, гаража ононод. Библиотекэ, соо хүнүүдэй нэгэ бага зөөрхэтэй сасуу хэдэн асуудалтайгаар тэрэ басаганда хандалабди.

— Манай библиотекэдэ хэды номууд бии гэжэ һурана гүт, — гэжэ асуудалыемнай тэрэ нарибшалба.— Танай асуудалда харюусахынгаа урда тээ нимэ нэгэ юумэн тухай хэлэлтэй гэжэ һанагдана. Түрүүшээр хүдөө ажахын институдай мэдэлдэ байгаабди. Аминдаа гарахадаа 15 мянган номтой һэмди. Мүнөө бүхы дээрээ 30 мянган номтой болонхой гэнэбди. Энэ харана бээзэ даа, библиотекэмнай ушөөл үсөөн номуудтай байна. Байранишье багадана. Мэнэ һаяар һуралсалай шэнэ байшантай болохоор хүлеэнэбди. Тиихэдээ библиотекэ һайншье ехэ гэртэ орохо юм, — гэжэ Эфира Владимировна хөөрэнэ.

Библиотекэ соо шэнэ номуудай стенд, наука болон техникын һониннуудые харуулһан выставкэ эмхидхэгдээнхэй. Зүүн хойто булангахи соморхой хайрсаг нээжэ харахадамнай, номууд бүхэндэ багахан аннотацитай каталог байба. Тэндэ философи, наука болон техникээр, технологи, астрономёор, математикаар номууд, номууд... Түс библиотекэ Союз соогоо гарадаг тоогүй олон газетэ журналнуудые абдаг байна.

Ерээдүй инженер

Ном абаашадаймнай олонхиин библиотекэтэй суугтаа нэгэ гэртэ, баруун тээшээ хэды алхаад уншалгын зал руу орошодог.

Уншалгын зал. Ханадань, үлүү юумэн гэхэдэ орой үгы. Электроэнгэй люстрэнүүд байха газартаа табигданхай. Абяа шэмээгүй. Үе үе номой хуудаһан һаршаганана. Шалгалтын хүлгөөтэй шахардуу үдэрнүүд ха юм даа. Үлэһэнөө дабтаха, наһан соогоо хадууха ехэл үсэд тэсэмгэйгээр хүдэлхэ хэрэгтэй.

«Геодезия» гэһэн гаршагтай ном хажуудаа табяад, «Юность» журнал уншажа һууһан хүбүүнтэй хөөрэлдөө һэмди. Ногоон үмдэ костюмтай, бэеэр набтарниаг, хара шарайтай хүбүүн. Энэ сүлөөгүй үедэ сагыень дэмы бараха гүбди гэжэ түрүүшээр тэрээндэ халажа ядалдаабди.

— Тантай хэдэн үгэ андалдажа болохо гү? Сүлөөгөөр ямар хабта? — гэжэ һүүлэй һүүлдэ зүрхэлбэб.

— Намтай гү?—гээд хажуудам хүн һуунагүй гү гэжэ хараба.

— Тантай,—гэбэб.

— Болохо, болохо. Бэшэ хүнүүдтэ тойбо татахадаа болохобди, газаа гараял даа,—гэбэ нүхэрни.

— Һайн бэлэйт,—гэнэб.

Зунай аяма халуунда һэрюухэн коридор соо, зэргэлжэ һуунхайбди, хуушанай танил нүхэд шэнгеэр...

—Би Эрхүүгэй областиин хүмби. Нүхэдэй дунда һургуули дүүргээд, барилгын инженер болохо хүсэлэнтэй мүнөө гурбадахи жэлээ һуранаб.

— Хэдыдэхи группынхибта?

—633-дахи.

— Яагаа олон группатай һургуули гээшэб?

—Бү гайхыт, мүнөө жэлдэ үшөө олон болохобди. Технологическа факультедэй долоон шэнэ отделенидэ студентнэрые абаха юм,—гэнэ.

— Мүнөө шалгалтын шангахан саг ерэнхэй... дабталган....

— Хари тиимэ, тиимэ. Манайхин геодезеэр һаял практика гараад, мүнөө шалгалтадаа бэлдэжэ байнабди.

— Энээнэй урда олон экзамен бараа гүт?

— Дүрбые.

— Хэр үгөөбта?

Нүхэрни эндэ аягүй байдалда орбо. Үг-маг гээд дуушье гаража шадабагүй.

— Гэмгүй үгөөлби даа.

— Хэдэн дээрэ?

— Табаар —бэеэ һайрхаһан болоно гүб...

— Юрэдөө, үгы бэд даа, яана гээшэбта. гурбадахи курс хүрэтэроо ходоол табаар һурана гүт?

— Мүнөө дээрээ тиинэлби даа.

— Танайнгаа нэрэ һурахаяа мартажархибалби.

— Гагаринай нэрээр.

— Обог, алдартнай?

— Дагаев.

— Инженер болоходотнай хэнээвич гэхэ болоноб?

— Матвеевич,— гээд, нүхэрни энеэбэ.

Ерээдүйн инженер Юрий Матвеевич Дагаевтай саашадаа халуун хани барисаатай байгуужамди гэлсээд гар гараа барисалдан тараа һэмди. Ерээдүйн инженер, шамайе барилгын шэнэ байшан гэрнүүд хүлеэнэл, һургуулияа «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэын, амжалта хүсэнэб.

Барилгашад—студентнэр

Газаашаа гаража ябатараа айхабтар шангаар хөөрэлдэжэ, бэе бэедээ юушьеб элирхэйлжэ ябаһан хоёр хүбүүдтэй уулзашабабди. Хараха янзада барилгашад хэбэртэй. Хубсаһа хунараарньшье тухайлхада ёһотойл хара ажалшад. Гэнтэ харан гэһэймнай баруун гарнуудтань дээдэ математикын номууд байбал.

— Хүбүүд, хайшаа зэрееблди, сайн байна,—гээд тэдэ хоёрто хандабабди.

— Экзамемнай хэзээ юм гэжэ мэдэхээ ябаналди даа,—гэжэ хүбүүд харюусаба.

— Эндэ һурадаг гүт?

— Үдэртөө хүдэлөөд, үдэшэндөө һурадаг зонуудби.

— Теэд үрдидэг гүт даа,—гэнэб.

— Хүсэл зоригой байгаа сагта хүн бүхы юумэндэ үрдидэг,—гэжэ нэгэниинь харюусажархина. Хөөрэлдөөнэйнгөө һүүл тээшэ танилсаад байхадаа мүнөө харюу үгөөшыень Виталий Татауров гэжэ мэдээ һэм. Нүгөөдэнь—Борис Николаев.

Эдэ хоёрнай баһал барилгын инженернүүд болохо зорилготой. Виталий Татауров түмэр замай училищи эрхимээр дүүргээд, технологическа институтда ороходоор шалгалта мүн лэ эрхимээр бариһан намтартай. 1-дэхи курсда абтан сасуугаа олоншье үдэр үнгэргэнгүй түрүүшын семестрэй экзамен, зарим зачедуудые үгэжэрхёо юм. Ажалда болбосорһон гээшэмнай энэл ха юм даа.

— Нэгэдэхи курс дүүргэжэ байна гүт?

— Июлиин 19-дэ һүүлшымнай экзамен. Урагша хойшоньболгожорхёогүй һаань, дээдэ тоо бодолгоор шалгалта бараад лэ, нэгэдэхи курс дүүрээ гээшэ. Диплом абатараа үшөө табан жэл һуража үрдихэбди даа,—гэнэ Борис.

Борис Виталий хоёр «Промпроект» конторын барилгашад юм. Тиимэһээл тэдэмнай баазаханаар. юрынхеэр хубсаланхай ябана бшуу. Ажалдаа, һуралсалдаа түрүү нүхэд. Иимэ нүхэдтэй болоһондоо баясаа һэм.

—Хүлисэгты, энэ газедээ мандаа бэлэглэжэрхихэ гүт, —гэжэ гартаа бараад ябаһан «Правда» газетыемни Борис харажархёо.

— Мүнөө һүниндөө шалгалтадаа бэлдэжэ һуугаад, үглөөгүүр абажа үрдеэгүйбди—гэжэ Виталинь хэлэбэ.

— Таанадтаа бэлэглээгүй аад, хэндэ бэлэглэбэ гээшэбиб.

Борис Виталий хоёр КПСС-эй ЦК-гай Нээмэл бэшэг толилһон газетэтэй болоһондоо баярлашабад.

— Манайхин шангал харюу үгөө гэлсэнэ,—алдуу гаргажа ябаһан хитад хүтэлбэрилэгшэдтэ унихэнэй иимэ харюу үгэжэрхихэ байгаал даа. Манайхин хэды тэсэмгэй гээшэб, гэбэ Виталинь.

— Зай, баяртай, экзаменайнгаа забһарта энэ газедээ уншаха сүлөө олохолди даа,—гээд тэдэ хоёрни ярашаба.

— Зай, баяртай маанадайнгаа байха байрын гэрнүүдые олоор баригты,—гээ һэм таралган дээрээ.

— Тиихэбди гэһэн хоёр шамбай хүбүүдэй харюу зэргэ соностобо. Һайн бэлэйт, нүхэдни, гэжэ өөртөө хэлээд, ажал руугаа бишье яраа һэм.

С. Банзаранцаев.

Шэнэ цех

Түнхэн тосхондо огородой эдеэ болон үрэ жэмэстэ ургамалнуудые консерв болгон гаргаха цех баригдажа байна. Тэрэ цех тон шэнэ түхеэрэлгээр зэбсэгжүүлэгдэхэ. Цех гараха август һарада ашаглалгада оруулагдаха юм.

Тэрэ үйлэдбэри дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдөөд байхадаа жэл соо үгэрсэ, помидор, болон бусад ургамалай миллион хүрэтэр баанха консерв гаргаха болоно.

Багшанар мэргэжэ... дээшэлүүлбэ

Багшанарай эрдэм ... жэл дээшэлүүлхэ ин... июнь, июль һаранууда... шада республикын һур... нуудай 600 шахуу ба... рые курсада һургажа ... ба. Республикын ба... эндэ эмхидхэгдэһэн к... жэл бүхэндэ һуралсажа... гэжэл шадабаряа дээш... дэг байха юм. Гадна һ... линуудта бии болго... шэнэ программа—общ... ведениин, общебиологи... шанартай тусхай курса... гэһэн байна.

Институдай дэргэдэ э... хэгдэһэн хари хэлэ ... курсада 25, үйлэдбэриин... ралсал зааха курсада 4... һуралсажа гараа.

Улаан-Үдын гидромет... ваториин мэдээсэһэнэй ... мүнөөдэр республика ... най нэгэ бүрхэжэ, сэ... байха. Республикымнай ... газар нютагуудаар түргэ... рын хура бороон ... аадарлаха. Зүүн-хойто ... һулаханаар һалхилха. ... дөө 10—15, үдэртөө ... шадарай аймагуудаар ... бусад аймагуудаар ... градус дулаан болохоор ... леэгдэнэ.

Редактор
Ц. О. ОЧИР...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ред... тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27... отделов: сельскохозяйственного производства и партий... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и пар... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35 95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологичес... —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводо... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00480. Зак. № 956.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной июлиин 24.